

گول سوهو

مجله يه گ مانگانه گشتيه نه لاین
دهزگای روشنهویری (شه فقه) بلاونه کره یگ

شهره و ق له ناسوی به عهرا

هەر چوار وەرژ سال سەوزیمین

ئویشن کەسیگ باوەر وە خوەی داشتوود نیاز وە پەسەن و تەریفەوداین تیرید و چەواشە یە ئەگەر چەوی لە شوون تەریفەوداین مەردم بوود دياره وەخوەی متمانە تیرید! لەورا ک خاسترین وەسیلە چەوەرە رەبنترین چشت نەتیجە ی کارە و بەرزترین شانازی ئەو زەمان و وەختەیلێگە ک ئیمە وەل شەفەق بردیمنەو سەر، لێرە جوور ئایم ئاقل ئەگەر دەنگ نەگەیمین فرە خاسترە لەو ک وە نەزانی قسبە بگەیمین .

باس ئی جار جوور گشت رووژەیلتر نیه! باس سالیاد مەزرانن دەزگای شەفەقە، ئەو دەزگا ک بەشێگ لە عومر و ئاز و توانا و تەجروبه یا ئەزموونەیل ژيانمان بی دو دلی و بی حەسوودی کردیمنە قوربانیی و خوەشترین وەختەیلیمان وەلیا بردیمنەو سەر! گەورایی ئی کارە ئەو سە ک خوەمان ئەرای خوەمان دەرفەت دروس کردیمین و بپیار دایمین و نەف دووسداشتن و ناشتی درەو کردیمین نە زەرەد جەنگ ک تەنیا پەشیمانی و مالویرانی بەشیه! راسە ک جەهەنم لە بەغدا ناوہیلێگ فرە دیرید، وەلی ئیمە یەک بەهشت لەی شارە ناسیمین ک ئویش شەفەقە و گووشمان هاوہلای ئەو قسبە ک (ئەگەر خواستی کار گەورایگ بپوورنی خوەد لە ھویرەو بووہ تا مەردم لە شوون خوەد ھویر وەپی بگەن و یادی وە گەورایی بگەن) .

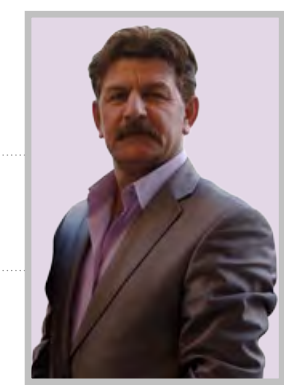
ئیمە وەل ئەوانە نیمین ک تا نەینەسە دالگ و باوگ گووش ئەرای پەند و نامووزگار یەیل دالگ و باوگەیلیان ناگرن و ئمروو سوو گەن و لە ھیج رازی نین! دياره تا نەگەفیم ھووکارە ی وسان نادویمین و ئەرای ھەر ئسائیک باوہردار چشتیک قەدردار ھەس ک گیان خوەی ئەرای فدا بکا و ئیمەش ئویشیمین ئەگەر سەرەنجام ئی کارە لە شەفەق وەرەو ھاماری نەچوود و لە ھەلەت دویرمانەو نەخا شو ئەرامان شوون رووژ گرید و رووشنای ھیج چراخیک لە ئاسمان ژيانمان نالواسن تا لە تەیریکی تەپوو کوو نەگەیمین !!

پوورانن کار لە وەخت خوەی ئنسان ئەکادە پادشای میلکان خوەی و خوەشەیل ئی یاد حەفت سالە ئیمە سەرمەس ئەوہ ئەکا ک چەواشە ی زووان نەرم و نول ک شەفەق وەپی ناسریاس بویشیمین، وە داخەو لە (بەغدا) فرەن ئەوانە ی ک دەسەلات ھا دەسیان و ھیج ئەرای مەسەلە ی کورد نەکردن و ئیمەش چەواشە ی ئەوان ک دەسەلات نەیریمین فرە کار کردیمنە، وەلی ئەرای ئی سەبر و ئەرای ئی کووشەیلمانە چەوینگ ئەخوازیمین ک ئی ھەمگە ی رینبە بوینید و گووشینگ ک ئی ھەمگە ی ئاواز خوەشە بئشەفید!! پە راسە ک دەزگای رووشنوویری و رەسانن شەفەق یەگەم دەزگای رووشنوویری راسکانی کوردیہ وە تام و بووی کوردیاتی لە شوون رمیان رژیم بەعس لە بەغدا چەو واز کردیہ، وەلی ئومیدواریمین ک دویا دەزگای رووشنوویری کوردی نەود، چوین تەنیا فکەرەو کردن وە ی کارەساتە ترس و ژان ئەخادە ناو دل ئنسان، وەختیک بزائید لە جیات ئەوہ ک لە سای نەتیجە ی کووشەیل خوەی بنیشید بایدە ماتەم ئەرایان بگری!!

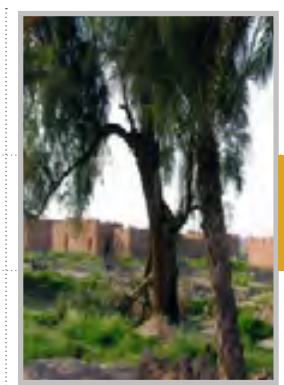
مجله‌یه‌گ مانگانە گشتییه لەلاین دەزگای رووشنوویری و رەسانن کورد فەیلی(شەفەق) بڵاؤنەکرێت

شماره (84) حوزەیران (3711) کوردی (2011) میلادی

44

لە دیداریگی وەل گول سوو،
ھونەر مەند سەعدون کاکەیی،
باس لە ژیان و کارەیل

36

شار بەدرە یا (بەیرە) و جویر
ئەوہک مەردمەگە ی وە ی ناوہ
گوزارش لە ئی کەن.....

14

لەراسی ژنە قتیام ک لەولات
مسر ناوچەو شوونە یلیگ ھەس
ناوہیلیان کوردیہ.....

- سەر نويسەر
- عەلی حەسین فەیلی
- بەرئوہ بەر نويسانن
- ماجد سویرە میری
- سکرێتێر نويسانن
- ئاراس جەواد
- دەستە ی نويسەر ییل
- جەواد کازم
- سوندوس میرزا
- جەمال ئەرکەوازی
- سارا عەلی
- نەسرین میرزا

ئامادە کردن ھونەری

لەیس عیسا ئیبراھیم

Tel:
07901373702
7403411
8836604

gullsoo@shafaaq.com

نرخ 1000 دینار

خاوەن ئمتمیاز دەزگای رووشنوویری و راگەیانندی کوردی فەیلی(شەفەق)

رقم الاعتماد في نقابة الصحفيين العراقيين 1015
رقم الايداع في دار الكتب والوثائق 892 في 2006

مؤسسة شفق للثقافة والاعلام للكورد الفيليين

رادیو شرف

له چهو کارمه ندهیلی

تاریخ عراق ك تابه تهنه ندى كه موینه یگ دیری، و یه یشه گهورترین شاکارمانه."

فهیلی نهو یشه ئاشكر اكر د: "ئهرك سهرشان كارمه ندهیل شفهق، له سال هه یشتم، نهوسه ك وهردهوامی بیهنه كار و پیشكهفتن و مهیلکیشان گووشته كنهیل له گشت پیکهاتهیل بهغدادی، و لههه مان وخت جهختگردن له بان پاراستن نهو ناسنامه و پرپهرو (نهج)ه ك باوهر وهپی دیرمین."

له لای خودیهو جهواد كازم فهیلی بهر یوه بهر رادیو شفهق ئویشی: "كارمه ندهیل شفهق وهتهمای كارمیل گهورایگ بوین له سهرتای كاروانه گه مان، وهلی لهوهر بارووزع ناسایشی و كهمی بودجه، بهشگ له ئامانجه یلمان هاوردیمنه دی." و زیاتریش وت: "وهلی ئی بارووزعه، نهو ههفت ساله ك له عومر شفهق گوزدهشت،

وهگورهی خواست نهوی."

و له بان نهو یشه جهخت نهكا ك: "ههرچه نی سهختی و تهگهرمیل فره یگ له ریمان بوی، چوینكه ئیمه خاوهن كیشه یگ رهوا بویمین، وهلی روی وهروی نهو سهختیه یله بویمین، و ههول زیاتریش دهیمین

RADIO SHAFaq

ئهرا زیاتر خزمه تگردن كیشه ی كورد و كاروان دیموكراسی له عراق نوو."

شفهق قسهیل رهسگره

له لای خودیهو سوندس میرزا بهر یوه بهر بهرهمهیل رادیو شفهق، ئی رادیو وه پیهل دووسی و په یوه ندى له ناونی گووشته كنهیل شمارمكر د ك له گشت پیکهاتهیل مللهت عراقن. و زیاتریش ئویشی: "شفهق وه بهرنامهیل رهنگاوردنگی وه ههر دوگ زووان كوردی و عهره بی گورانی چرپنیده گوش گوشته كنهیل، و دل و دهر وینیان وه تابلو یگ هونه ری جوان رووشنه ونهكا، وهی مهعنا شفهق قسهیل پر تام و بوو له یه كوه خشین و برابه تی رسم نهكا" و لههه مان وخت دهسوخه شی له ههول و تهقه لای كارمه ندهیل كرد و داوای وهردهوامی سهركهفتن ئهرا بیان كرد."

شفهق مهدرسه ی خاوهن بههرمه یله

له لای خودیهو بهرهمهیل و پیشكه شكارمیل و بیژره یل له بان نهو جهخت كه ن ك شفهق: "مهدرسه ی پیشكهفتن خاوهن بههرمه یل و خولقاندن داهینان (ابداع)ه."

بیژر و نامادکار به برنامه جهمال ئه رکهوازی ئویشی: "شەهەق دەنگ رەسەنیکە ک وەگشت وەفاداریکە وەل جەماوەر و گووشتەکنەیلە و قسە ئەکا". و ئومیدەواریش بوی ک: "خیزان شەهەق زیاتر وەیکەو بسازیەن و پیشبکەفن تا شەهەق زیاتر بەرزەو بوود و بوودە رەمزیک ئهرا برابەتی ناوبەین گشت لایەنەیل".

لەهەمان وەخت بیژر و نامادکار بەرنامە ئسرا شاواز، شەهەق وەو خەو وەسفر کرد ک هاتە دی، و ئویشی ک هەر لە پیشبکەشکردن یەکم هەلقە بەرنامەیلی کوومەک و پشتگیری لە لایەن ئیدارە و خیزان کار وەرگرتیە ئهرا رەسین وە ئەوەگ ئاست کارەیلیان لە لایەن چەن و جوین بەرزەو بکا".

نامادکار و پیشبکەشکار عەدنان رەحمان وەل قسەیل وەرینەو ریکە و زیاتریش ئویشی ک: "شەهەق وە کارەیل جوانی و سەدای جوانتری هیلیدەمان ئەوەگ ها توانامان پیشبکەش بکەین و زیاتریش". و ئهرا نموونە ئەو و ت زیاتر لە ۲۰۰۰ هەلقە لە بەرنامە (مال کورد) پیشبکەشکردیە و وەر دەوامیشە لە پیشبکەشکردنی.

دار سەمەرداریکە

نامادکار و پیشبکەشکار نەسرین میرزا لە لای خوەیو ئویشی ک: "شەهەق داریک سەمەردارە وە بەخششی هاله ناو گشت مالیگ، و ئی بەخششە لە ئاستیگ دیاریکریای نیەوسیهید". و ئومید ئەوەیشە خواست ک: "زیاتر و زیاتر پیشبکەفی".

ئاراس جەواد ک ئەویش بیژر و نامادکار بەرنامەس لە رادیو شەهەق ئویشی ک هەر لە سەرەتای عومریەو وەل شەهەق کار کردیە و گشت وەختەیل خوەی ئهراى تەرخان کردیە و خوەی لەیره دیەسەو و هەر لەیرهیش گهەورا بویە و ناماژەیش وەودە ک لەی سالەیلە ک لە شەهەق بویە فرە چشت هووکارە بویە و وەل گووشتەکنەیل وە گشت لایەنەیلیانەو ژیا و یەیشە هیشتیەسەى هەمیشە مینەى چشت خاستر بکا ئهرا پیشبکەشکردنی.

وەل بیژر و نامادکار بەرنامە هانزە ناسر خوەی لە پیشبکەشکردن بەرنامە (هلو یاحلوین) دوینیدەو ک وەل منالەیلە و قسە ئەکا و وەختەیل پەر لە دووسی و بەرائەت وەلیانەو ژیهید. و ئویشی: "شەهەق باوش گەرمیکە ئهرا گشت چشت نوویگ و رەستیدى ئەو ئاستە ک مەردم پەیرهوی بکەن". و ئومید ئەوەیشە خواست ک: "رادیو شەهەق وەر دەوام بوود لە پیشبکەفتن و بەرزى".

وە گیانیگ وەرزشیەو بیژر و نامادکار بەرنامەیل وەرزشی موشتا ق رەمەزان ئویشی ک: "شەهەق لە گشت رادیوئەیل زیاتر بابەخ دەیدە فرەیی لە کومەلگای بەغدادی و کوردی، لە لایەن بەرنامەیل

زینگ ک وەل گشت چینهیل کومەلگا قسە ئەکا".

ئەرا نموونە ناوبریاگ ئەو هاورد ک: "جوورەیلیگ لە گووشتەکن دیری ک هوچ رادیویگتر نەیریدەیان لە لایەن فرەیی نەتەوہیی و رەگەزی و تاپەفی ک کردیەسەى چەتریگ ئهرا گشت عیراقیەیل و گردیانەو کردیە".

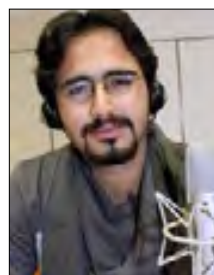
دەریای داھینان

بیژر بەشەیل خەوہری عەرەبی فاتمە ناسر ئەوہ دوینید ک رووشنکردن هەیشتم مووم شەهەق جوور یەکم لەحزەى بەرپابوینیە و زیاتریش و ت: "تازەیی و نووہووبوین وەر دەوام شەهەق هیلیدەى لەیان هەمان ریتەم سەرەتای دەسوہپیکردنی بەمینیدى، و یەیشە هیلیدەى جیاواز بوود". و وە: "دەریایگ داھینان وەر دەوام" وەسفیگرد.

زووان دالگی هاتەو

بیژر بەشەیل خەوہری کوردی ئارام حەسەن لەیان ئەوہ جەختکرد ک شەهەق خوەی شیوہزووان کوردی فەیلی لە بەغدا زینیه و کرد لە شوون ئەوەگ لە لای فرە کەس لە هویرەو چوی. و ئویشی ک: "شەهەق وەر جەلەوہگ شوون کارکردنم بوود مەسکەن و نیشتمانە، و قەت پیشبینی ئەوہ نەکردمە ک وەبی شەهەق بەرسمە ئی ئاستە، و خوەم وە خزمەتکار کیشەى کوردەیل فەیلی زانم وە کارکردنم لە چوارچیوہى خیزان شەهەق ک شناسنامەى رەسەن زووان دالگی هاوردەو".

لەهەمان وەخت بیژر و نامادکار بەرنامە هیام جەبار ئویشی: "شەهەق مال دویمە و ویستگە یا مەحەتەى بینا و پیشبکەفتنە لە مەیدان رەسانن". و ها وەل باوہر هاوکارەیل وەرینى ک: "شەهەق باوشیکە ئهرا خاوەن بەهرەیل، وەو هەل و مەرج و توانایەیلە ک پیشبکەشى ئەکا دە کارمەندەیلی".

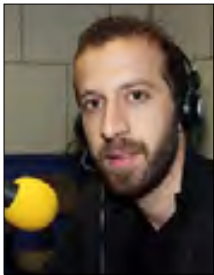
مەدرەسەى خەلق و پیشبختن بەهرەیلە

دراوہرەیل (مخرج) دەیل ک وە سەریاز نەناسریای پشت پەردە ناسریەن لە رادیو شەهەق گشتیان بابەخ دەنە چشتەیلیگ جیاچیا و بەهرەیلیانیش جیاوازه وەل یەکتەریا و وەل پیشبکەشکارەیل و ئەندازیارەیل دەنگ تا رەسیدە ئەندازیارەیل پەخش و خاسەوکردن (صیانە).

ساق مەحمەد سایە بەرپرس دراوہرەیل ئەوہ دوینى ک شەهەق مەدرەسەیکە ئهرا خەلق کردن و پیشبختن بەهرەیل و ئویشی: "فرە کەس لەوانەگ هاتن ئهرا شەهەق و جوینە رى، ئهرا یەکم جار لە شەهەق هووکارەى کارکردن لە مەیدان رەسانن بوین، و لەوہر ئەو هەل و مەرج ئەو ماوہ ک شەهەق دارەى بیان، بوینە کارمەندەیلیگ جیاواز لە مەیدان کاریان".

دراوہر دەنگ و بیژر سیروان سەعەد فرە لەو قسەیل وەرینە دویرەو نەکەفت و و: "ئەو دەرەتە ک دریا سە دراوہر یا بیژر لە شەهەق لە هوچ شوونیکتر نیەوینیدەوہى، و یەیشە هیلید ئى کارمەندەیلە باوہر و متمانە وەخوہیان پەیا بکەن و زیاتر بەهرەیل خوەیان دیار بیەن و پیشبکەشى بکەن".

زووان حال ئەو باقی دراوہرەیل هەریەک لە حەیدەر خوسرەو و کامەران مەحمەد و مەحمەد حوسین و مازن جەواد هوچ جیاوازیگ وەل هاوکارەیلترەو نەیاشت و گشتیان لە بان ئەوہ کووک بوین ک: "شەهەق زووان قسەکەر چین کوردەیل فەیلە لە بەغدا". شایان باسە ک رادیو شەهەق بەرنامەیل خوەى وەهەردوگ زووان عەرەبی و کوردی وەهەردوگ شیوہزووان فەیلی و سۆرانى پەخش ئەکا، و لە بەرنامەیلی تەرکیز ئەکا دە بان باوہتەیل سیاسی و کومەلایەتى و رووشنھویری و کیشەیل گەرموگەرم ک جادەى عیراقى بابەخ دەیدە بیان، ئەوہ بیجگە ئەو بەرنامەیل هەمەرەنگە ک ئاراستەى گشت پیکھاتەیل کومەلگا کریاس.

ئەوێگ ئێمروو ئە عراق روی دەید تەنیا دارمیان پرۆسەى سیاسى نیه بەئێگم راسیەگەى دارمیان دەولەت عراق کلاسیکیە ک میژوو و جەهان وەى ناوہ ناسینەسەى، ئەوێگ ئێمروو ئە واقع عراق دویینیمەى هویج مانایگ ئە دەولەت و مەرجهگانی نەیری و یەیش هیللیگەمان وەل خوومان روی راس بویمن و دگان بنە یمە مل ئى راسیە ک مەحائە لاشەى دارزیایگ و کوت کوت بوی ئى دەولەتە ک ناوی عراقە دواړه یەگەو بگری و لاشەى ساقیگ ئە ئى باریمە دەس.

وہ روپراسی دەردناکیگ بایدەد بویشیم ئیمە ئێمروو چشتیگ وەناو دەولەت عراق نەیریم، بەئێگم عراق تەنیا بویسە کۆمپانیایگ نەفت فروشتن و هاوبەشەیل ئەوێگ وەپى ئویشن پرۆسەى سیاسى فائجازگەى لە ناوئى خویمان بەشەو کەن وەبى ئەوێگ باوەر وەپروژەى سازین دەولەت و مەرگری لەل داشتوون و لە وەرادر ئى راسیە بایدەد ئقرار وەى راسیە بکەیم ک تەنیا ریگەچارە بەشەوکردن عراقە ئەرا سى دەولەت شیعیە و سونى و کورد.

وختیگ باس بەشەوکردن عراق کەیم، من هاوولاتی عراقى بى

لە شوون رمیان دەولەت چارەسەر بەشەوکردن عراقە ئەرا سى ولات

خزەیر تاهەر

لایەن و دوژمن ژمارە یەك تایفەگەرى و نەتەوگەرى ك ژیانم هاله ژیر هەرەشەى تایفە شیعیەگەم و نەتەوہ عەرەبەگەم یا وەخاتر وتارە لیبرالیەگەم ك گشت شیوەیل تایفەگەرى و رەگەزپەرەسى نەتەوہی قەبوول نیەكەم وەناشكرا دوژمنایەتى كریەم، یانە گشتى هیلنەم هەس وە ناوومیدی بکەم لەى بارودوخە ك عراق وەبى رەى بوود.

من وەرچلە یە رەئى خودم لە بان زەرورەت بەشەوکردن عراق لە رى نويسانەنەیلەم خستەسە روى و ئێمروویش دواړه یەو کەم ئەویش وەخاتر باوەرم وەرگرتى لەیەگدانەوہى چارەنووسى عراق وەرەو بەشەوکردن و نواگردن لە خوین رژیان.

رووژ لە دویایی رووژ راسى بارودوخ سیاسى عراق داکووکی لە بان غەلەتبوین هویرەیل مسالی و خەوہیل گەورای پەمەبى ئەکا ك ئەویش دامەزرانن دەولەتیگ عراقى علمانی یەگرتگە ك دەستوور و یاسا حوکمی بکا، ئى خەوہ لە سەردەم رژیم پاشایەتى و دامەزرانن دەولەت تازەى عراق لە سال ۱۹۲۱ تا ئەندازەییگ وەل واقعەگە گونجیاد، سەردەمیگ ك مللەت عراق لە کەشیگ ناستیانە و وەشیوہى یەگرتگی ژیاو و هەمراى هویرەیل تایفی و نەتەوہی مەژگی ئالودە نەکردوین و کیشمەکیش و ململانی لە

ناونى حزبەیل و لایەنەیل سیاسى

جوور ئێمروو نەوى ئەرا ئەوێگ

هەرکام لەلیان کوتیگ لە

دەسکەفتەیل وەدەس بارید،

بەلى وشەیل نیشتمان

و نیشتمان پەرودەرى

وہیەکجاری خەیوا

بویە و دەسەواژەیلی

جوور (هاوبەشى

و تەوافوق

و تایفە و

نە تە و ه)

شوینی گردگە و مەبەسمان سیستەم بەشەوکردن دەسەلات یا موخاسەسەس ك مەفہوم هاوولاتی و نیشتمان لە هویر سیاسەتمەدارەیل و مللەت کوشتگە.

ئێمروو پرۆسەى سیاسى هاله ناو تابوووتیگ و وەرەو مەزار مردگەیل بریەى و هویج ئومیدیگ ئەرا زینگ مەنن نەیری و توانا و سەرورەت و سامانەیل ولات وەزایا چپە و تایفەگەرى و رەگەز پەرەسى تا سخان مللەت عراق دزە کردگە و مەردم رومادى و مووسل و تکریت هس وئنتما ئەرا شارەگەیان نەیرن و کەربەلا و نەجەف و بەسەرەپش هەلەبوا، وەلى هەریم کوردستان نیمچە سەرورەخوہیە و هاوولاتی عەرەبى هەس ناکا ئى هەریمە بەشیگە لە ولاتەگەى و کوردیش هەس وەچشتیگ ناکا ك وەل عراق عەرەبى بوەسیگەوہى لەوەر ئەوێگ زووان و نەتەوگەى جیاواژە.

پرسیار دەردناک یەسە ک ئەرا ئیمە دریزە بەیمە کیان دەولەت رمیایگ عراق ك تەنیا ناوہگەى مەنگە.

پرۆسەى سیاسى مردگە و سیاسییەیلش هەس وەئنتمای نیشتمانی نەیرن و مللەتەگەیش بەشەو بویە لە ناونى تایفە و نەتەوہ و حزب و دەولەتەگەیش بویسە کۆمپانیایگ ئەرا فرووشتن نەفت بەسەرە و کەرکوک و بەشەوکردن فائجازگەى لە وەختیگ ولاتەگە وەرەو ویرانى زیاتر چوود.

ئەوێگ ئێمروو سیاسییەیل

و حزبەیل و مللەت

بەشەوکردیگ لە ژیر

چەتر حکوومەت هاوبەشى

نیشتمانی گردەو ئەکا خوہى

تەماح وەدەسهاوردن فائجاز

نەفتە و یەیش ئەوہ سەلنیگ ك پروژەى یەگرتگیگ ئەرا سازین ولاتەگە لە ئارا نیە و هویج ئرادەییگ سیاسى یەگرتگ ئەرا وەرپەووردن عراق نیە و گشت وەبەگەو خەریک کیشمەکیش ئەرا ئەوێگ کوتیگ لە کیکەگە بارینەدەس.

تەنیا ریگە ئەرا نواگردن لە زەرەر ئى کارەساتە و وسانن خوین رشانن و وەزایاداین سەرورەت و سامانەگەى بەشەو کردن عراقە. بەلى هەرچەن هەلوژاردەى دەردناکیگە ئەرا ئیمەى لیبرالی ك داواى نیشتمان و مللەتیگ یەگرتگ و دویری گردن لە تایفەگەرى و نەتەوگەرى کەیم وەلى من هامەو باوەرە واقع عراق تویەنى گشت هویرەیل زانستی و سوودمەند بشیونى لەوەر ئەوێگ نەخوہنەوارى و دویاکەفتگی ریشە لە لاشەى کومەلگای عراقى کوتاگە و هویرەیل زانستی و سوودمەند پەسەن ناکا.

وہى خاترە بایدەد وەشوین ریگەچارەییگ بگەردیم ک کەمترین زەرەد داشتوود و سوودەیل بەشەوکردن عراق ئەرا سى دەولەت شیعیە و سوننە و کوردی خوہى لە سەقامگیری و یەکیەتى بریار سیاسى لە هەرکام لەو دەولەتەیلە خوہى دوینیگەو و ئەرا هەمیشە لە کیشەى موخاسەسە و هاوبەشى سیاسى نجاتى بوود.

من لەیرە جەخت کەم ك مەبەسەم لەیرە بەشەوکردن ئەرا چەن هەریم نیە بەئێگم هەرکام لەوانە بایدەد دەولەتیگ سەرورەخوہى داشتوود، لەوەر ئەوێگ ئەگەر دەولەتەگە بوودە فدرالی و لە چەن هەریم پیک باید کیشەگە وەبى چارەسەر راسکانى جوور خوہى مینیکەى.

یەیش لە هویرمان نەجوود ك بارودوخ بەشەوویین عراق لە دید سیاسى و جوگرافی ئامادەس وەخاتر ئەو بوشایی دەروینی و هویریە لە ناونى مللەت عراق و ئەو خوین رشاننەیلە ك ئەنجام گردگە و نەمەنن متمانە و لەیرە تەنیا کیشەى بەشەوکردن بەغدا لە ناونى سوننە و شیعیە مینى و کیشەى کەرکوک مینى ك بایدەد فکریگ ئەرا ئەوہیش بکریەى و ببیلمەى ئەرا وەخت خوہى.

دەسوەرداین ولاتەیل هاوسایش نیەتویەنیم نوای یگریم مەگەر دویای بەشەوکردن عراق لەوەر ئەوێگ سەدان سالە ئیران لەرى ئاینى دخالەت لە کاروبار عراق ئەکا و نیەکریەى شیعیەیل عراق لە ئیران جیاوہ بکەیم، تویەنیم وەى کارە قەوارەى دخالەتەگە بویچگەو بکەیم وەلى هەرگز وەیەکجاری نیەتویەنیم بووسنیمەى، ناوچەیل خوہرئاواو برابەیل عەرەب سوننەیش وەهەمان شیوہ نیەتویەنیم نوای دخالەت ولاتەیل عەرەبى لە کاروباریان بگریم لەوەر ئەوێگ پەییوہندی نەتەوہی ئى بەشە لە مللەت عراق لە پەییوہندی نەتەوہییان وەهیزترە.

مەسەلەى سەرورەخوہی کوردیش مینیکە بان پەییوہندیان وە ولاتەیل هاوسا وەتایبەت تورکیە و پشتگریەیل ناوہولەتى. فەرە دەردناکە ئەتراف وە واقعەگە و هیز سەپانن مەنتق و مەرجهگانى، لە وەختیگ ولات عراق کوت کوت کریاگە وەرەو بەشەوکردن بى شک و گومان چوود، وەلى سیاسەت پرۆسەى تەفاعولییگە لە ناونى دروسکردن واقع و تەسلیم بوین لە وەرادرى و لەیوا تیهیگە وەرچەو دروسکردن عراق لە بان بنەواى دەولەت یەگسان ئەرا گشت نەتەوہ و تایفەیل مەحاله و تەنیا ئەوہ مەنگە ك تەسلیم واقعەگەى بویمن.

ههریم کوردەیل فهیلی له ناوێهین

جوگرافیا و وژدان سیاست

ماجد سورهیری

دەرچوی و سەدان هەزار کورد فهیلی له بەغدا و شارەیل ناوێر و باشوور عێراق له رەگەزنامە عێراقی ناهمی کرد. له شوون رێمان ئەو رژیەشە عێراقیەیل وەگشت پیکهاتەیلانیەو تا رادەیک تویەنستن هەناسیگ ئووخی هەلژن و بەشیک له هەقهیل خوهیان بسیننەو... ملهت کوردیش له جوارچیوی ههریم

بزانیم ك له ناکام سیاسەتەیل رژیە وەرین زوورمی ئەو شارەیلە ویران کریانە و بریگیان جاریگتر وە کار نیەتیەن ئەرا ئەوێگ له تی بنیشید و ئاوەدانیهو بکەید له وەر فرە هووکار جیاجیا... سەبارەت وە کوردەیل فهیلی له بەغدا ك وە گەورەترین شاریگ له عێراق دریهیده قەلەم له لایەن شمارە نیشتەجایویەیلی، و هەمیش له ناکام سیاسەتەیل رژیە وەرین زوورمی کوردەیلی هیمان بەرش و بلاو بوینەسە ناو ولاتەیل تاراوگە و کوت کەمیگ له لیان هاتیەسەو ئەرا ئی شارە و هیمان زیاتر له ۹۵٪ لەوانەگ هاتنەسە نەتویەنستنە مال و مولکەیل خوهیان بسیننەو ك له لایەن کەسەیلیگتر داگیرکریانە و هوچ ئیرادەتیگ سیاسی نیە ئەرا چارەسەرکردن ئی کیشەیانە وە بریاریگ سیاسی هاوسەنگ بوود وەل بریارەیل رژیە وەرین ك وە ماوێ کەمیگ ئەو مەردمە شاروودەر و ئاوارە و لاتەیل غەریبی کرد...

لهی ماوه یەکیگ له چالاکوانەیل کورد فهیلی ئەو هویره خستە وەرپاس و لهیەکەوداین ك کوردەیل فهیلی له لایەن شمارە و تواناوه تویەنن له ناوچەیل خوهیان هەریمیگ دامەرزنان تا خوهیان بتویەنن چارەسەر کیشەیل خوهیان بکەن ئەگەر حکوومەت ناوەندی نەتویەنست ئی کیشەیانە چارەسەر بکا... ئیمەیش لەیرا هەق ئەو دیریمن ك لهی کابرا بپرسیم ك ئایا تو چەنی جدید لهی داواکارییدە ك ئویشید تەنیا هووکار جوگرافی ری له دامەزران ئیجووورە هەریمیگ گردیە؟ ئەویشە خەیمە هویری ك کورد فهیلی بەشیک دانەوریاپه له ملهت کورد و ناوچەیلیشی بەشیکن له کوردستان و هوچ وختیگ سەرکردایەتی کوردستانی و حکوومەت ههریم کوردستان واز لهی بەشە نەهاوردیە و وەل ئەو هەمکە توانای سیاسی و قورسای سیاسی سەتەمەدارەیل کوردستانی و توانایەیل ئابوووری خستەسە گەر ئەرا چارەسەرکردن کیشەی ناوچەیل داواری ك ناوی نانە ناوچەیل جیناکووی وەل تا ئیسەیش ئاسووویل ئاینده نادپارن... و یەکیگ له بنەمایەیل عێراق نوو ئەووسە ك عێراق ولاتیگ دیموکراتی و فیدرالی و فرەنەتەوس... و بایەتە گشت پیکهاتەیلی وە ماف خوهیان برەسن و یەیشە لەبان ئەو مینید ك پیکهاتەی گەورا هەق پیکهاتەی بویچک نەخوید و له روی قانون و ماف ئادەمیزاد و شەریعەتەیل ئاسمانی و بان زەوی، گشت لایەنەیل یەکسانن... وەل ئایا زوورینە له عێراق وە بنەمایەیلە تا چ رادەیک کار کەید و وژدانی تا چەنی قەبوول وە وجود و ماف و را و ئەرای چوینەیل وەرانوهر دیرید... دیاریشە ك گشتمان زانیمن یانە وەشووێگ عمەل جوواو ئی پرسیارە دانە و مەسەلەیل سیاسی وە وژدانەو پەییوس نیەکەن و جوور قانون جەنگلستان رەفتار کەن و هەمیشە زووردار لەلایان خاوەن هەقە... و ئیمەیش ئەگەر مەسەلەگە بێخەیمە بان وژدان ئەیانە دیارە ك زووان حال وژدانیان ئویشی ك بەل ئیمە هەق دروسکردن هەریمیگ دیمەن کوردەیل فهیلی وەل لەو شوونە ك رژیە وەرین ئەرایان هەلوژانیەسە، ئەویش له بیوانەیل باشوور و روژئاوای عێراق، وەل تەرم ئەو جایل جووانەیل نادیارە ك تا ئیسەیش کەسیگ ئامادە نیە شایەتی ئەویش ئەرامان بیەید ك کەوی وچوین و لەکوردە ئەو جایلەیلمانە کوشیانە و خاک کریانە!!

کوردستان بەشیک له مافەیل خوهی دەسەوهر کرد ، وەل ئەوێگ مایە ژان و خەم و پەژارەس ك کوتیگ له هەریم کوردستان تا ئیسەیش وە باوهر کوردستان دالگ شادەو نەویە هەرچەنی ك مادەیک له دەستووور عێراق نویسایس، ئەرا یەلاکردن کیشەی ئی ناوچەیلە و شمارەگە ۱۴۰، وەل تا ئیسە ئی ماددە له لایەن فراکسیۆنەیل سیاسی و هیژەیل دەسلاتدار پەکی خریاس و ئاسوو جیووجیکردنیشی نادیارە، هەرچەنی ك هەمیشە خریەیدە ناو ئەو ریککەفتنەیلە ك فراکسیۆنەیل کوردستانی له بانی گفوتووو کردنە و قەول جیووجی کردنی دریا سە بیان... ئی جاریشە ناوچەیل کوردەیل فهیلی کەفتە ئەو ناوچەیل جیناکووکیە له خانەقین و مەنەل بەدرە و جەسان... هەتدا... ئەویشە بایەس

وە شیوێگ گشتی دیارە ك کوردەیل فهیلی کیشەگیان ها لەورا ك زولیک تاریخی تویشیان هاتیە وەل سەرەتای دامەزران دەولەت عێراق له سالەیل بیس سەدە وەرینەو ئەویش وە دەرچوین قانون رەگەزنامە یا جنسیە عێراقی ك عێراقیەیل کردە دو بەشەو له لایەن تەبەعیەتەو بریگیان وە تەبەعیەت عوسمانی داقلەم و ئەو برەگە تر وە تەبەعیەت ئیرانی و ئەرای بەدبەختی کوردەیل فهیلی له بەش دویم بوین... و لەبان ئی بنەرەتە تویش ئەو کارەساتەیل گەورا هاتن و تا رەسیە کوشتن و برین و کووچووپیکردن وەزوور و بی سەروشوون کردن هەزاران له جایلەیلان ، ئەو بیجگە خستن رەگەزنامەگیان وەبریاریگ زامانە وە شمارە ۶۶۶ ك له لایەن رژیە دیکتاتۆری بەعسی له سال ۱۹۸۰

کیشە کوردەیل فهیلی چەنی ناشکرا و دیارە و چەنیگ وەناسانی گشت کەسیگ قسە نەباووتی کەید ، ئەوونە تەپ و سەخت و نادیار و بی چارەنووسە!
نەگەر باید و پاس له باروووز خود کوردەیل فهیلی بکەید ئەو یەکراس ئەراد ناشکرا بوود مەعنای ئەو قسە چەس؟...

روشنهویری توندوتیژی و تیور ئاسایشی

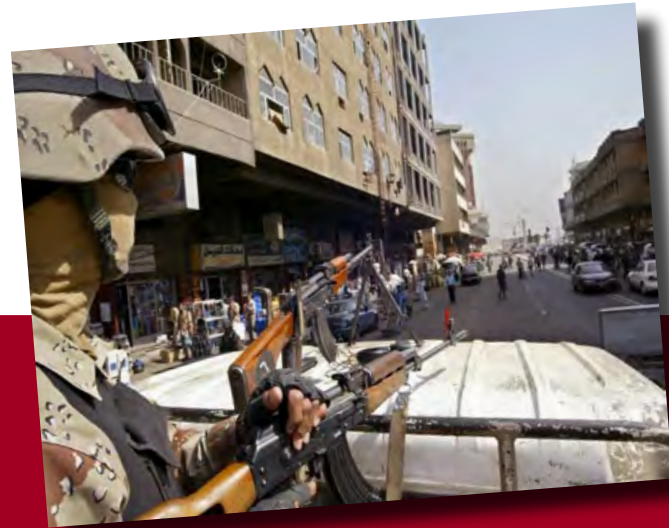
مجموعه د نه لکازم

نه سایه‌ی بنیانین
روشنهویری تازه
شایه توندوتیژی
یه کیگ نه نیشانه گانی
بوود. فهره دنگرانم
له وهگ نه وهخت خوهی
دهسپیشخه ریگ نه یاشتیم
نه را نوآگردن له کرده ویل
توندوتیژی و تیوریستی
و چه ندین جار له بوونه ییل
و دیداره ییل خوازیار
په یا کردن (ریگه چاره ییل
روشنهویری) نه را کیشه یی
نه منی بویم و داوا کردم
ک دهس بکه یمه پرۆسه ییگ
روشنهویری ک هاوته ریب
بوود وهل پرۆسه یی سیاسی نه را
چاره سه رکردن کیشه نه منیه گان
ک رهنگه کاریگه ری ئی پرۆسه یی
روشنهویریه نه چاره سه ر
نه منی و ته نانه ت پرۆسه یی
سیاسییش زیاتر بویتاگ.

من هامة نهو باوهره ك ريگه چاره‌ی ئاسایشی ريگه چاره‌ی وهختیه و نهگه ر چاره سه ر سیاسی ماوه ییگ زیاتر ئاسایش ولات بپاریزی نهوه وه دنیا ییه وه نویشم ريگه چاره‌ی روشنهویری، ريگه چاره‌ی ئستراتیجی دیری ماوه ییگه و گرنگیداین وهی چاره سه ره ته نیا نهرك روشنهویریه ییل نهی له وهه نهوهگ روشنهویری چوارچیوهی و مرولاوتریگه له باز نهی کار نهوانهگ نهروو وه روشنهویری ناویان بهیم و بایه د سه رجه م نهوانهگ له چوارچیوهی روشنهویری جموجویل کهن و نهخش دیرن له سازین عهقل دهولت هاوبهش بوون لهو پرۆسه.

وهباوهر من ريگه چاره‌ی روشنهویری نهرك گشت لایگه له وهه نهوهگ کونجیگه له کونجه ییل سه ره کی ئاسایش نیشتمانی و هامة بان نهو باوهره ك دهولت نهوه قهره چهك وتهقه مهنی سینینگ بایه د وهه مان نه ندازه كتاو و فیلمه ییل جوور وه جوور بسینت و بایه د چاپ كتاو و رووژنامه و گوفا ر له مه شق هیزه ییل سوپا که مته نهود و وازکردن که ناله ییل ئاسمانی و ئامیه ییلتر ك رووژانه وه عهقلانیه ت وهل بینه ر رهفتار کهن بایه د و مراروهر یا مو عادل سه نن ته یاره ییل جهنگی بوون و وه رپا کردن کونفرانسه ییل و کۆره ییل روشنهویری و کومه لایه تی بایه د چه نه دانیه ت نه ییل دیالوگ سیاسی بوون و بیجه نهوانه ییش بایه د پشتگیری ناوه ندیه ییل روشنهویری و ناوه ندیه ییل لیكۆلینه وه له دانیه ت نه ییل سه ران ولاته ییل عه ره بی که مته نهود و بته وکردن نه رزه ییل ژیان هاوبهش و نزیکه وکردن لایه نه ییل ناکووک چه نه دهسگری سه رکرده یی دهسه و تاقمه ییل تیوریستی بوود و هه میه ش پشتگیری خوهندن بالا و پلاندانان نه را چالاکه وکردن

نهخش زانکۆگان چه نه گرنگی دانان بوودجه یی دهولت بوود و نالشتکردن فکر و هووش ته یاره ییل ک توندوتیژی گر نه وهر له سه ره کیه تین پلانه ییل نه را نه هیه شتن تیوریزم بوود نهگ ته نیا

ریگه چاره‌ی سه ربازی و وه دیهاوردن داب و نه ریه ییل تازه یی سیاسی له کار سیاسی و ژیان حزبی و گردنه وهر وتار گشتگر گرنگتر له وه ده سه اوردن دهسکه فت سیاسی وهختی و سه رکه فتن له هه لوژار دنه گان بوود.

وهی جووره دوینیم چاره سه ر نه منی و ريگه چاره‌ی سیاسی نیاز وه چاره سه ریگ هه مه لایه نه ییتر دیری ك نهویش چاره سه ر روشنهویریه له وهه نهوهگ ئی چاره سه ره ریشگ گرفته گه که ییگه ئامانج و جوور چاره سه ریگ پیشگیری و وهرجه رویدان کیشه گه کاریگه ری نه ییگه بان عهقل، له وهختیگ هه رده لایه ن سه ربازی و سیاسی دو یای رویدان کیشه گه چاره سه ری کهن. ئاشکراس ك کیشه یی ئیمه هاله عهقل بو مپریژ کریاگ نهگ له سه یاره یی بو مپریژ کریاگ، له وهه نهوهگ یه عهقل بو مپریژ کریاگه ك سه یاره گه ته قنیه گه وه نهگ عهقل ته ندروست و یه عهقل ویرانگه ره ك هیلیه گه مان بجه م وه نه را چوارگوشه یی یه کم و دهس که ییگه سیاست دانان مین له ری پرۆسه یی سیاسی و له ری هه ر ته قالا ییگ ك له بان واتایه ییل ژیان هاوبهش و ئاشتی مه ده نی بنیا بنیه ییگ و هه ر وهی خاتره بایه د دیارده یی توندوتیژی وهرجه نهوهگ بایگه دی ریشه کیش بکریه یی.

وهتایه ت ك ئیمه توینیم ئی ته سه وره داشتیم ك تیوریزم هاوچه رخ دیارده یی عهقلیه نهگ دیارده یی غه ریزی ك په یوه ندی وه خود تاوانه گه وه داشتوگ. نه را نمونه نهوهگ په ك کهس وه خاتر پویل کوشیگ تاوانه گه یی وه تاوان جنایی له قه له م دریه یی و له چوارچیوهی دادگا و یاسا تاوانه گه یی چاره سه ر کریه یی وهی نه گه ر که سیگ وه بی هوکار چه ن که سیگ بکوشیگ جوور ئایمیگ ناتهندروست عهقلی و دهروینی نووریه ییگه پی و له چوارچیوهی ده رمان دهروینی کیشه گه یی چاره سه ر کریه یی، وهل نهوهگ ژماره ییگ له مه ردم بکوشیگ و بتوایگ لهو ری وه و هوربو اوهر خوهی سه پنیگ بایه د وه چه و تیوریست ته ماشا بکریه یی و وه گوره یی یاسایه ییل نه هیه شتن تیوریزم وه لیا رهفتار بکریه یی. وهی جووره ره سیم نه ئی باوهره ك نه را رهفتارکردن وهل نهو تاوانه ییله بایه د پالنه ر و چوارچیوه تیوریگه یی ك هاوه لیا له وهرچه و بگریم و وه بی گو مان بایه د چاره سه ر تاوان تیوریزم له ری سازین عهقل و فکریگ نه انجام بگریگ ك تاك تیوریست رهواجی ده ییگ نه را پاساوداین رهفتاره توندوتیژیگه گانی ك نه وه ییش بوار روشنهویریه ك بایه د گرنگی تاییه تیگ وه بی بدریه یی له وهه نهوهگ تیور نه منی ته نیا وه چه ك جیوه جی نیه کریه یی.

لەرەسی ژنهفتیام ك لهولات مسر ناوچهو شوونهیلیگ ههس ناوهیلیان كوردیه، وهلی هویج وهختیگ سهردانیان نهكردویم، ئارهزوو داشتیم بچم سهردان گشت نهو شوونهیله بکهه و بریار دام سهردان ناوچهی (الصعید) له باشور مسر بکهه، ئمجا (ئهسیوت) سهرهتای شارهیل بوی ك نزیكهی 400 کیلومهتر دویره له قاهره و یهکیگه له شارهیل کویهن مسر و عهرووس و پایتهخت پاریزگایهیل (الصعید) ه.

کورد له مسر

تهها خلو

ئهوهك من ئارهووزی داشتیم ئهوه بوی ك برهسمه ئه شوونهیله نهك لهوهر چشتیگ، تهنیا وهو خاتره ك ئه شوونهیله له كوردیهیل نهیوووبین جویر ئهوهك مهردمهگه خوهیان باس كردن و ئامانجم ئهوه بوی دیدار وهلیانا بکهه و له نزیكهو بوینهیهیان تا بزاتم رهفتار و ههلسووکهفتیان جویر كورده یا هامیتهبوین (تیكلایی) دور داشتگه له ئالشتکردنیان؟ وهلی لهیوا دهرکهفت ك ههلسووکهفتیان سهد لهسهه كوردانه بوی و ئهو ئارامیه ك لهو شوونهیله کریا دی فره جوان و ئهقلانی بوی لهروی چارهسهرکردن ههر کیشهو گرفت و بیجگه ئهوهیش چشتهیلیگ كهفته وهرچهو ئسپات ئهوه كرد ك مهردم ئه شوونهیله مهیل وهره و مهسهلهی دینداری و تهریقته سوفیانه داشتن، چوینکه خوهیان وه پهیرهوکاری زانستیان.

لهلایهن روخساریشهو شکل و شیوهیان ههر جوور كورد بهشهیل تر كوردستانه و ههزهو میوانداری و خوهش رهفتارن، وهلی له ههمان وهخت زوی تویرهبوون و زوویی ئارامه و بوون و زوورمیانیخ خهريك ئهرواوی و كشتوكالن. یهکیگ له خهلك ئه شوونهیل

زویتر كهس لهتی جیگیر نهویگ و ناوی نریا ئاواپی (كورد) وه بوونهی ئهوهك كورد بوین و له شوون ئهوهیش خیزانهیل تر كورد روی لهلی كردن. لهباومت دویرگه یا جهزیرهی كوردیش، ئهوهیش دریزهدهر بوی وه ئاواپی كورد و كهمیگ لهلیه و دویر بوی له بان كنار ئاو نیل لهوهرانوهری و پیکهاتگه له (عزبه جوده) و (عزبه شارونی) و (عزبه دیاب) و (عزبه العمده) و (عزبه خلف) و (عزبه مهسعود) و (عزبه الكر) ك ئهپانهیش وه بوونهی ئهوهك وهربهس (سد العالی) دروسگریا لهورا مهندنهه.

له باومت كووچكردن خیزانهیلیش ئهرا شارهیل گهورا جوور قاهره و ئهسكهندهریه و ئهسیوت و شوونهیل جیاحیای تر له گشت مسر، دهرئهنجام كار وهزیفی یا خوهندن و كارهیل ئازاد بوی لهوهر خاتر ژیان رووژانه، ئه شوونهیلیشه ك له شار لهتی نهشتهجی بوین جوور (ناوچهی شیرا) له قاهره.

دی ئهوه بوی شمارهی كورد له شارهیل زیاترهو بوی و بریگ دامهزرانن وهناو (كومهلهی هانایی چایهیل جوانهیل كورد)، وهل ئهوهیشا له سال 1957 یهكهمین ناوهندن یا مهركهز چایهیل جوانهیل دامهزرانن وهناو (ناوهندن جوانهیل كورد) ك پیکهات له وازیگای تووپان و بریگ چالاکیهیل تر هونهری و شوونهیل دینی. له باومت ناوهارهیلیانیخ ئهرا نمونه: پاریزگار (كفر الشیخ) لیوا محمهده حهسهن عومه له سالهیل پهنجا، پاریزگار باكوور سینا (عهلی حهسن) و ئهدیپ گهورا (محموود بدوی) نويسهر كوله مهتهل مسری ك یهکیگه له ناوهارترین كهسهیل مهیدان ئهدهب و له 4 دیسهمهبر سال 1908 له ئاواپی كورد له پاریزگای ئهسیوت هاتیهسه دونیاو له قاهره مردهگو ناو تهواوی (محموود ئهحمده حهسن عومهرا، سهر وه ئهشهرت خوتبهی كورده، ك ناو خوهی ئالشت كرد ئهرا ئی ناوه و وهپی ناوهار بویه وهرجه ئهوهك وهل شانده یاوهفدیگ مسری له خاسترین بیاهویل زانست بهشداری بكاو بچوود ئهرا هند و چین و هونگ كوئنگ و یابان له سال 1957 و دی ناوی له بهلگهنامهیل رسمی وه محموود بدوی ناسریاو چهنهها

دیاری قیমেتدار وهرگرت، لهوانهیش دیاری دهولت له هونهر له سال 1971 و دیاری ئهدهب له سال 1986 و دوپای مردنیشی دیاری نیشانهی دهولت ئهرا زانست له پلهی یهكهم ئهراي دانریا، ئی ئهدیبه زیاتر له 289 مهتهل و یهك كتاو دانگه له ئهدهب گهشتهیل، وهل ئهوهیشا شارهزایهیل و ئهدیبهیل تر لهوانهیش ئهدیپ گهورای چههانی نهحیب محفووز نازناو (تشیکوف مهتهل مسری) وهپی بهخشان.

میت كورد - شار مهنسوره دوپای ئهوهیش رهسیمه ئاواپی میت كورد له وهخت نماز جومعه و چیمه ناو مزگفت گهورای ئاواپهگه و یهکیگ پرسی لهلیم لهیره چهكهید؟ منیش وتمهپی: من مینهی كورد كهه له مسر، ئهوهیش گتتگ كرد و ترسیا، ئمجا وتهپیم: من هویج نیهزانم، منیش پرسیار له یهکیگ تر كردم ئهوهیش جوواو وهپیم نهیا، نهزانستم ئهرا چه جوواو وهپیم نهیان!! وهلی من ههر مكور بویم له بان پرسیار كردن و له شوون ئهوهك نماز جومعه تهواو بوی گهردیمه ناو ئاواپهگه تا پرسیار له یهکیگ تر كردم له بان

گهوراترین كهسیگیان له عومر لهناواپهگه و بردنهم ئهرا مالیان ك ناوی (تاهر بهیومی) بوی و گهورای ئاواپهگه بوی، ئمجا له وهخت دیدارم وهل گهورای ئاواپی میت كورد تاهر بهیومی ك سهد سال عومری بوی، باس له ههوكار ناوانین ئاواپهگه كرد و وتهپیم: له فهدیم زهمان دهریاچهیگ بویهو له نیلهو هاتیگ و لهیرهو رهی بوواد و له ههمان وهخت وه ئاواپهیل فرمیگا گوزهر كرديگ و مهردم وه ئاو كاروباریان ئهنجام دیان و كالاو چشت حیواز كرديان و شوونهیل تابیهتیگ بوی كاروان لهتی وسیاگ و یهکیگیش لهو شوونهیله وهپی وتیان (مینا كورد) چوینکه ههر له زویه و كورد لهتی وجود داشتگه لهسهردم دهولت نهیووپی و دی كهمه كهمه ناوهگهی ئالشت بوی تا بویه (میت كورد)، ئمجا وشهی میت وهمانای ویستگه یا شوون وسیان دهید، وهلی وهل ئهوهیشا كهسهیلیگ ئویشن میت مانای فرهی دهید.

تاهر بهیومی دریزه دا باسهگهی و وت: گشت ئی زهویهیهل مولاك (زهینهب هانم) ه، ك له رهگهزهو كوردهو له وهخت دهولت عوسمانی ئی زهویهیهل وهپی بهخشیگه لهوهر پلهو پایه و گرنگی یا ئههمیهتی له لایان و خوهشهویس بویه له لای گشت كهسیگ و ناوهار بویه لهولات.

ئهو زهویهیلیشه ك مولاكیه، ئهوهیش (تهپی بان) و (بهلقیه) و (زریقئی) و (شاوا) و (كوم دهری) و (عزبه) و (كفر بهرمون) و (بهرمون) و (زمار)، ك تا ئیسهیش له بهلگهیل رسمی ههر وهو ناوهیله مهندنه. میت كوردیش فره له مهنسوور دویر نیه و ماوهی ناوانیین له 7 تا 8 کیلو مهتره و

شمارهی مهردمهگهیش وه گوورهی ناخرین سهرشماری 10 هزار كهسن و زوورمیانیخ خهریكن وهكار كشتوكال، وهلی نهخونهواری پهخشه و بویه لهی ئاواپه مهردمانیگ خهپرومهن دسكردنه واز كردن دهوره نههیشتن نهخونهواری (محو الامیه) و له ئاواپهگه دو خوهندنكای سهرهتای و خوهندنكایگ نامادهی و نویسنیگه یا مهكتهبیگ پوشت یا بهرید.

له ناوهارهیل ئی ئاواپهیش: وهزیر پیشهسازی عهبدلسهمیع دهسوقی، وهزیر ئاودیری (ری) ئهراهیم دهسوقی.

مقیەت سیاسیەت سەرکوتکەرانی رژیم سوریه بوون

کازم حەبیب

حزبەیل بەعس لە ولاتەیل عەرەبی یەك هوکارە یەكتری كەن و رێ وەبەكتری نیشان دەن. وەل نە ئەرا خزمەت كردن وە بەرژەوهندی مللەتەگەیان لەو ولاتەیلە ك لەتیان چالاکى كەن. بەلكم ئەرا چەسپانن دەسلەت سەمكارانەى خوەیان و پاراستن بەرژەوهندیەیل خوەى خوازەنیان و لە ناوپردن هیزەیل سیاسی تر و هیشتن بپینگ لە حزبەیل كارتۆنى ك تەنیا ئامیرن وەدەس حزب بەعس ئەرا چەسپیان وە دەسلەت و مەنن لە حوكم و ئەو حزبەیلە تا ئاخیرن نەفەس پشتگیری لە بەرژەوهندیەیل بەعس كەن. سەدام حوسین گوروهگور وەختى زانست و دلنیا بوى ك خوەى و رژیمەگەى رمیەن و رینگەچارەگى ئەراى نیە. بەعس ئاسا هویرە كرد و بریار ترسناكیگ دا ئەرا ئەوگ گرفت گەورایگ ئەرا دەسلەت دوایى خوەى دروس بكا ك ئەویش بریار ئازاد كردن ئەو زندانیەیلە بوى ك وەتاوانەیل كوشتن و دزی و ئازاداین مەردم گیرایون و سەرەنجام وەرچلە رمیانی چل تا پەنجا هەزار زندانى جنایی ئازاد كرد و لە ناوچەیل بەغدا و شارەیلتر عراق وەرەلایان كرد ئەرا ئەوگ لە شوون خوەى ئازاوە بنەگەو. مللەت عراق پەى بردنە هەرەشە و ترسناكى ئى بریار تاوانكارانە و زانستیان ك رژیم بەعس لە بان بنەوا و قەناعەت سوز و دل سزبان ئەرا زندانیەیل ئى بریارە نەیاگە بەلكم تەنیا ئامانجى ئەو بویە ئەو تاوانبارەیلە وەرەلا بكا دە ناو شارەیل ئەرا ئایم كوشتن و دزی و ئازاوە و سەرەنجام هە ئەو بوى ك خوەى تواستەى. ئەوسە دوینیم لە شوون رمیان بەعس كردهوئیل تیرۆریستی و كوشتار تایفى دەسوہپی كرد و بەعس و قاعیدە و میلیشیا تایفیەگان و تاوانبارەیل ئازاد كریاگ. خوەیان لە قالب گروپەیل و كۆمەلەیل چەكدار ریکخستەن و وەناوئیل جوورەجوور مللەت عراق هەراسان كرددنە و تائیسە دەسیان وەخوین سەدان هەزار عراقى رەنگین بویە. لە سوریهیش بەشار ئەسەد وەدەركردن بریارىگ دەیان و شايدە سەدان زندانى سیاسی لە گروپ ئخوانو لوسلمین و تاوانبارەیل تر ك لە بان دوسەیل كوشتن و دزی و دەسدريژى ئەرا بان شەرف مەردم گیرایە ئازاد كرد و یەیش وەهەمان نیەت گلاو سەدام گوروهگورە ئەرا ئەوگ ئى تاوانبارەیلە برشپەنە ناو شارەیل و دەس بکەنە تەقینەو و كوشتار و دزی و ویرانکردن و پاشاگەردانى تا مەردم خەرىك پاراستن گیان و مال خوەیان بكا لە دەسدريژى ئەو تاوانبارەیلە ك وەفەرمان دەزگای جاسوسى و ئاسایشى سوریه كار كەن و لە خوەى نیشانداين دویرایەنو بخەید. مللەت سوریه و هیزەیل ئۆپۆزسیۆن ئى ولاتە بايەد هوشیار بوون ك رژیم ئەسەد چ دامیگ ئەرایان ناسەو. رژیمیگ رووژانە مەردم لە ئاواپەیل و شارەیل سوریه كوژيگ و سەدانیش لەلیان گرید و زندانى و ئازار دەید نەبايەد جى متمانە بوود و چنە رژیمیگ تووزيگ رەحم لە دل نیە و تەنیا مەرامى ئەوسە خوەى لەى قەیرانە و لە هیز جەماوەر نارازى و رمیان قورتار بكا ئەویش وەهاوکارى وەل چەن رژیمیگ عەرەبى ك هویچ وەختى بەرژەوهندى مللەتەیلان لە وەرچەو نەگردنە و هەمیش لە سایەى بى دەنگى نسبى ناوئەولەتى لەوەر هەلوئیسٹ رژیم سازشكار ئەسەد لە وەرادر داگیرکردن بەرزایەگان جولان لە لایەن ئسرائیل ئەرا ماوئى جوار دەبە. هەر لەوەر یەیش ئسرائیل رژیمیگ سازشكار جوور رژیم ئەسەد نیەوینیگەو ك خاکی داگیر کریاوید و نوپزەیش لەلى نەیتەى. بیلا برزیهى ئەو گلا تویە ك رژیم سوریه توى وەپى عەبیەگانى بشاریگەو ك ئەویش لە زولم و ستەم و سەركوت و بى رەحمى و كوشتن مللەت سوریه خوەى دوینیگەو ك پەر وەدەم هاوارئەكا و خوازيار نازادى و دیموکراسى و كۆمەلگای مەدەنى و حقوق ئنسانە. بیلا خەبات وەرەدوام بوود ئەرا رمیان رژیم بەعس بووگەن ك رووژانە كەرامەت هاوولاتی سورى نەيگە ژیرپا و رووژانە دەیان نەفەر كوژید و ژیان نەتەوئیل مللەت سوریه خەیدە مەترسى.

چەن ولاتیگ خەلیجییش ئەنجامى دا، ریرەو یا نەهچ تاوانبارى پارت بەعس وەى جوورە دى وەل جەمك یا مەفاهیم و بنەما و بنەرتەیل نوو لە جەهان شارسانى نەگونجیا لە لایەنەیل نازادى و دیموکراتى و ماف یا هەق ئادەمپزاد، و یەیشە هیشت ك كۆومەلگای ناوئەولەتى لە ژیر فشار رای گشتى هەول بیەید ئەرا رمانن رژیم بەعس لە عراق لە رى ئۆپەراسیۆنەیل سەربازى و ئەو بوى ك رووژ ۹ نیسان ۲۰۰۳ بویە رووژ یەكلاکردن، وەختى هیزەیل هاوپیەمانى ناوئەولەتى هاتنە ناو بەغدا و رژیمەگەى رمانن ك زیاتر لە سى دەیه وە زوور سەخت حوكم عراق كرد و ئى سەردەم سیەى پەر لە ژانە بویە بەشیگ لە تاریخ عراق ك ملیۆنەها كەس لە روولەیل مللەت عراق و ناوچەگە و جەهان بوینە قوربانى. ئمروویش لە ساي ئەو گۆرانكارى و شوورشەیلە ك لە لایەن مللەتەیل لە ولاتەیل عەرەبى دژ وە رژیمەیل دیکتاتۆرى و سەركوتكەر بەرپاكریاس، رژیم سووریایش خەریكە وەرەو نەمان جوود و چەن رووژیگى مەنیه تا مللەت سووریا و مللەتەیل ناوچەگە ئاهەنگ رمیانی سازبەن، وە رمیان دیکتاتۆریەت بەعس و ئەسەد، لە شوون چل سال لە كوشتن و برین و ویرانكارى و ورسى كردن مللەت سووریا، لە هەمان وەختیش دوینیم ك رژیم عەلى عەبدوللا سالی ك تاوانەیل پیسیگ دژ وە مللەت یەمەن ئەنجام داس و تافەمەیل تاوانبار بەعسى گەردیەسە خوەیەو ك لە چنگ مللەت هەیواینە، و پشتگیری لەلیان ئەكا و ریکیان خەید و چەكداریانەو ئەكا تا ئەرا عراق کلیانەو بكا، ئەرا كوشتن عراقیەیل وە سەیارەى مینرێژكریاگ و بۆمبەیل لكیای و تیرۆرکردن ك بەشیگە لە پیرە بەعس و وەچەو خشاننێگ وەناو روپداپەیل یەمەن ئەوە ئاشكرابوود ك رژیم سالیحیش خەریكە دوپاھەناسەیل خوەى مژید، لەوەر دەم ئەو جەماوەر ملیۆنى توپەر و رماننى فرە نزیكەو بویە و لە شوون رمیان تاقەمەیل ئەسەد لە سووریا لە ئایندیگ فرە نزیك، قەلاگتر لە قەلاپەیل بەعس لە ناوچەگە خەریكە بپمپەید.

قەلاپەیل بەعس یەك لە شوون یەك رمیەن

جەواد كازم

سەرشیتانەى... و لە ئان جەنگ ناوخوا لە لوبنانیش حزب بەعس لە عراق پشتگیری وکۆومەك میلیشیاپەیل بەعسى كرد دژ وە هیزەیل نیشتمانى و بویە خوینى سەدان كەس لوبنانى و لە شوون ئەویش ك جەنگەگە و سیاوہ ئاشكرا بوى ك بەعس سووریا جوین دەس خستیهسە ناو كاروبار لوبنان و مخابەرەت سوورى لە لوبنان وە هاوکارى وەل جاسووسەیلانەو چ تاوانەیل وەحشیانەيگ دژ وە مللەت لوبنان ئەنجام دا و دوپا تاوانیشى بەشداریکردنى لە تیرۆرکردن رەفیق حەریرى وە گوورەى راپۆرت و هەوالەیل بى لایەن، ئەوە بیجگە ئەو رمیان و ویرانیە ك تویش هەردوگ ئابوورى عراق و سووریا هات و كەمەبووین ئاست خزمەتگوزارى و دویرهوخستن هەردوگ مللەت عراق و سووریا لە كاروان پیشكەفتن و پەرەسەندن لە گشت مەیدانیگ. لە ئاکام ئەو سیاسەتەیل خویناوى و تاوانەیل گەورا ك بەعس لە فرە لە ولاتەیل عەرەبى جوور مۆریتانیا و یەمەن و سودان و تەنانەت

بوونە سەرچاوەیگ مەترسى لە بان رژیمەیل دیکتاتۆرى و شوڤینیان. بەعسیەیل لە سووریا و عراق، مللەت كورد سەركوتکردن وە رینگەى جیوہجیکردن سیاسەت تەعریب و تەبعیس و كووچوہپیگردن، تا رەسینە خستن رەگەزنامەگەیان ئەرا ئەوە ك ئى مللەت سەرور و ئازادە لە سادەترین ماف و هەقەیل ئادەمیزاد ناھمی بکەن. لەهەمان وەخت بەعسیەیل لە عراق و سووریا وە شیوہیگ وەحشیانە پارتەیل ئسلامى، جوور ئیخوان مسلمین و پارت دەعوئى ئسلامى، سەركوتکردن، ئەوە بیجگە پارتەیل چەپرەو و دیموکراتخواز، ك ئەوسا بئكەيگ جەماوهرى داشتن و جووریگ لە مەترسى بوین لەبان سیاسەتەیل بەعس. رژیم بەعس لە سووریا ناوچەى جۆلان كرده خەلات ئەوگ ناوى ناوید دوشمن زایۆنیستی و لە عیراقیش بەعس نیمەى ئاو شەتولەعەرب و كیلگە یا حەقلەیل نەفتى بان سنوور وەخشیه ئیران و كوهیت لە ئاکام جەنگەیل ملهورانە و سیاسەتەیل

وەل دەستانین بەعسیەیل وە بان دەسلەت لە سووریا و عراق، لە رى كۆوئەتایەیل خویناوى، و پشتگیری لە لایەن بپینگ لە دەزگایەیل هەوالگەرى جەهانى، سەركوتکردن و كوشتن و تیرۆر و ملهورى كردنە پیشەیان، و لەخوینانەو ئەیه تەنیا رپیە ئەرا مەنین و وەرەوامبوینیان لە بان تەخت حوكمدارى، و بازى كردن وە سەرورەت و سامان مللەتەیلان و مللەتەیل ناوچەگەیش. بەعسیەیل حوكمدار لە سووریا و عراق وە ئەو پەر وەدەكاریهو ئەو قەسە جیوہجیکردن ك ئویشى (ئەگەر وەلا نەوید، دژمنمید) و وەى جوورە هەرچى هیزەیل نیشتمانى و دیموکراتیه سەركوتکردن وە تیرۆرکردن سەركردەیلان و زندانیکردن سەدان و هەزاران لە ئەندام و لایەنگەرەیلان لە زندانیەیل ترسناکیان، و وە گشت شیوہیگ فشارخستە بان بئكەیل جەماوهرییان تاگەر واز لە پارت و ریکخرایەیلان بارن و مەیدان سیاسى، لە هەرچى دەنگ ئازاد و دیموکرات شەریفانە، جوول بکەن ك شایەت

بربره پشت نابوری کوردستان

نه حمهد حامد

له شوون پشتگوش خستن و کاوکردن کوردستان له لایهن رژیم به عس، وه تاییهت ویرانکردن ناواییهیل و سه رچه وهو بنه ماییهیل زهوی کالی و حه یوانداری، دی ئی ولاته خریا بان ساج عه لی و هه وهجه وهگشت خواسته ییل ژیان و مه نین دامت.

له شوون رایه رینه گه ی ئادار 1991 دو ئابلقه ی نابوری له لایهن سهدام و نه ته وهیل یه گرتگ چه سپیا بانمان و هه رچی وه سیله و که ره سه ی که لکاره ک له رژیم مه ندویگه جی گشتی وه تالان بریا، دویای نه وهیش نه وه داهاته ک و جوود دامت دریا چه ک و تقاق جهنگ ناوخوهیی، ئمجا له وساو ره رژیم سهدام رمیاگه کومپانیایه ییل بیگانه ی فره یگ هاتنه سه کوردستان و مه یدان ئمروو کوردستان ته نیا بازارگانیه و بازارگانیه گه پش ته نیا هه ره سهندنه نه ک فرووشتن، چوینکه نیمه هویچ نه یریم بفروشیمه ی بیجگه نه وه نهفت تازه نه ود ک دهرکریه یید و خه ریکه کریه ییده سه رچه وه ی گشت نابوری کوردستان، ک یه یش مه ترسی گه و رایگه و خه یده مانه زیر دس و پیا کومپانیایه ییل گه و رای نهفت جه هان.

له ی یه ک دو سال دویاخه ره، هس کریه یید ک نوورستنیگ هه س له ی مه یدان گرنگه ک خوه ی له بریگ پروژه ی که لکار دوینیده و جوور هه رزدا ین وه مه ردم و دابه شکردن تویه م و مولکداری زهوی، ک مایه ی دلخوهشی و دسخوشیه، وه لی یه یش وه چه و ره خنه نووریمنه پی، چوینکه مه سه له ی هه رزه گه وه جفتیاره یل: سه ره تا ئویشیم نه یه گام خاسیگه و مه ره و ناوه دانکردن ناواییه ییل و وسانن کووچکردن جفتیاره یل و مه ره و شار و شاروچه کیل و رویکردن له کشتوکال و حه یوانداری،

وه لی گرفته ییلگ هاوریانسه و مه ردم نه وه گامه یله و ئومیده واریم نه مین. مه سه له ی دابه شکردن تویه م، یه یش دویاره کار خاسیگه، وه تاییهت و هنرخبگ ئه رزانتز دریه ییده جفتیاره یل، وه لی ئایا نه وه جفتیاره یله و ه راسی جفتیارن و خزمهت که ن؟ گشت نه یانه مه رجن نه را نه وه ک نه وه هه وه یله سه ر بگرن و وه تالان نه چوود، چوینکه نه یه هه وه جه ی نابوریه و بایه سه له وه ره چه و بگریه ی. ئمجا له یره رینمایه ییلگ هه س ک بایه سه گرنگی یا نه همیهت وه پیان بدریه ی له وه ره خاتر به رزه وه ندی نابوری گشتی.

1- زهوی له بان جفتیار راسکانی تابوو بگریه یید، نه ک نه وانه ک کاره یل تر که ن.

2- نه گه ره نرخ راسی له بانئان دانریا، با له وه مه رزه بوود ک جفتیار نه دار و هه قیر بتویه نی وه قست له لی و مه ربگری.

3- مه رزیگ داپنریه یید نه را داگیرکردن و ئالشتکردن سنف زهویه ییل کشتوکالی، ک شاره وانیه ییل داگیریان نه که ن و نه دریه ییده کومپانیایه ییل، دابه ش بگریه یید وه وه مه رجه بکالیه یید و نه ف له لی و مه ربگریه ی.

4- سه رچه وه ی ئاو نه رایان دابین بگریه ی.

5- و مه رگرتن به ره م له جفتیاره یل و هنرخبگ گونجیاگ، نه وه یش وه وه مه رجه پویله گه ی دسه و جه ی بیه نه بیان.

6- جفتیاره یل هان بدریه ن و نیشان بدریه ن ک چوین کومه له ی گشت و مه رز کشتوکال پیک تیه رن و هووکاره ی کار وه جه م بگریه ن و هشیوه یگ هاوچه رخانه.

7- دابینکردن هه وه جه ییل ژیان هاوچه رخانه له ناواییه ییل، ک بیگومان یه یش زامنیگه نه را سه قامگیرکردن جفتیاره یل و کووچ نه کردنیان و مه ره و شارو شاروچه کیل و خه ریکوبینیان وه زهوی کالی و ئازه لدار.

وشه ی بودجه له سه ده ی 19 له بریتانیا و نه مریکا له روی تاریخیه و له و جانتای جلدیه بریاگه ک وه زیر دارایی نه را په رله مان وه لی خوه یا گرتیاده ی دس و نه وه به لگه نامه یله له تی بو ی ک هه وه جه یل حکومهت و سه رچه وه یل ته مویلکردن له تی بو ی و دویاخه وه وه به لگه نامه و تریا ک له ناو جانتاگه بو ی، یه یش وه مانا ک نه وه خه رچییه یل حکومهت و ته مویلکردنه ک پیشکه ش وه دسه لات فانوونداناین کریا نه را و مه رگرتن ره زامه ندییان و ئیسه وه چه مکه تازه گه ی مه به س له لی بودجه ی گشتیه. له یره شاره زایه ییل نابوری له دیاریکردن چه مک بودجه ی گشتی جیاواز بوین، وه لی نه وه یشا له بان ناوانییشی ناکووک بوین و تیکلاییگ ئاشکرا له ناوانی هه ردوگ دسه واژه ی بودجه و نه و میزانیه ک له به لگه نامه ره سپیه گه و کتاو و به حسه یل زانستی و جیوه جیکه ره گه دیاره. تا سال 1969 و پپی و تریا (میزانیه)، ئمجا دویای نه وه ک په نجم کۆنگره ی عه ره بی نه را زانست ئیداری له کوهیت و کۆنگره ی ریکخریاگ عه ره بی نه را زانسته یل ئیداری ده ولته ییل عه ره بی له قاهره له سال 1972 و کۆنگره ی زانستی له تونس له سال 1980 ساز کریا، دی له وه ره دگان وه نه وه نریا ک جیاوازی هه س له ناوانی هه ردوگ دسه واژه گه. وشه ی بودجه له ئنگلیزیه و نه وه گه ردیاگه، ک گوزارش بو ی له خشته یا جه دوه ل خستنه روی وه زع دارایی کومپانیا له ماوه یگ دیاریکریاگ، نه وه یش لای ده زگایه ییل جیوه جیکردن رویدا له بان بنه مای نه وه ک بودجه زیاتر نه را هاوسه نگی گونجیه یید، ک نه وه یش نه را ئی مه یدانه گرنگه، وه مانای هاوسه نگی له ناوانی داهات و وه کارهاوردنه یلی ک بودجه ی گشتی پیک تیه ری، نه یه له لایگ و له لایگ تریشه و هووکاریگ تر نه وه ناوانیه نه چووده و نه را جیاکردنه وه ی بودجه ی گشتی ده ولت له میزانیه ی پروژه ییل. ئمجا له یره دهرکه فی ک زوورم شاره زاو زانایه ییل مه یدان دارایی و بودجه، وشه ی بودجه له لایان په سه نتره، چوینکه ئشارهت نه را به راورد یا مقارنه ی ناوانی داهات

چه مک بودجه

فه یسه ل عه لی

و خه رچییه یل گشتی مه زه نه کریاگ سال ئاینده نه کا ک له لایهن دسه لات فانوونداناینه و په سه ن کریه یید، وه لی میزانیه گشت نه وه ریککه فتن و ئمزانامه و مامله یل نابوریه گریده و ک نه را پروژه ییگ نه نجام دریه ن و بووده هووکار ئالشتکردن وه زع دارایی پروژه، ک روخساریگ گشتگر چالاکیه یلی نیشان نه داو بایه سه ره زامه ندی دس گشتی کومپانیا له بانئان بوود، یه یش وه مانا ک هه وه جه وه په سه نکردن دسه لات فانوونداناین نه یری. له روی مانای زانستی وه نه را نه وه ک له بان په ره سه ندن بودجه ی گشتی بزانیم، بایه سه قسه له بان په ره سه ندن دهور حکومهت له چالاکی نابوری بکه یم. له یره بایه سه ئشارهت وه جیاوازی له سه روست نه خشه ی ده ولته ییل بکه یم له چالاکیه ییل نابوری و کومه لایه تی، له وه ختی ک دهور ده ولت له ناو خود ده ولت له وه ختیگه و نه را وه ختیگ تر ئالشت بوود، دیاره هووکاره گه پشی چووده و نه را په ره سه ندن فه لسه فه و سیاسهت نابوری و کومه لایه تی ده ولت. هه ره له ی باوته و کلاسیکیه ییل باوه ر ته واریگ وه پرهنسیپ بیلایه نی سیاسهت دارایی داشت، یه یش گشت کاریگه ریگ بودجه ی گشتی له بان نابوری نپشتمانی له ده سدا، نه وه یش وه و باوه ره له بان بنه مای نه وه ک ده ولت له بنه رته و ته نیا ریکخریاگ سیاسیه و هه ره له وه ره نه وه یش نادئ دس بخه یده هه ردوگ مه یدان نابوری و کومه لایه تی، ئمجا له و رویه و خه رچییه یل گشتی په یوه س بوین وه ته مویلکردن گشتی، ک وه یه یش دهور بودجه ی گشتی پیکهاتوید له زانکردن هاوسه نگی دارایی له ناوانی داهات گشتی و خه رچییه یل گشتی.

وشه یا کہلیمہی سیاست مانای نهو چالاکیه دهیگ ک مہردمانیگ تویمنن بنہمایگ گشتی دابنہن و له ژیر سایه بژیہن، فرہجاریش نهو سیاستہ نهگہر وهشیوی راس و دروسیگ باریہیگہ کار و بگونجیہیگ وهل برگہو بہندہیل دہستور و قانونا نهوہ بیگومان بہیوہندی فرہیگیس وهل چین و تاکہیل کومہلگایا لهلی کہفیگہوہو پهل وهشٹیگ نهرا و ہرہاوردن کہسہیل نہفداریگ لهنایندہو مہردمان فرہیگ لهوہرگرد خودی گردہو نهکا، وهلی نهگہر باہمنہ پای راسی، دوینیم ک سیاست شالیگہو بہسیاسہ کہمہر دہولت و دہزگایہیلی، ک ہرچہنی سیاست راسکانی له زورم ولاتہیل وجود نہیریگ و ہتایبہت لهولتہیل ستمکارو دکتاتوربہت،

سہقامگیری سیاسی و پھیرہوکردن دہستور و قانونہیل بنہرہتی. نهرا نمونہ: بیلا باس له عراق نمرور بہکم و ہتایبہت له دہسلات مہرکہزی، ک گویا له سہردہم تازہو له ژیر سایه دیموکراسی سیاسیہتیگ ہسہ ک خودیان و ہتہنی وہبی ٹویشن سیاست قانون، وهلی نهگہر باہمنہ پای راسی دویرہ له قانون و چوارچیوہی قانونہوہ، تویہنیم بویشیم له ژیر پھردی قانونہوہ بریار تہکرہوی و بی بنہما دریہیگ و دہزگایہیل دہستور ک جی و ہجیکار و دادوہری و بریارداہنہ گومان له نہرکہیلیان کریہیگ و حوکم چہسپانن یا فہرہزیات له بانیان دریاگہو ناچارن باہسہ بہشدار بوون له سیاست دہسلات، له ہمان وخت سیاست دہلاتیش

جایہل جوانہیلیمان وهل سیاست ناگونجیہن

جہمال نہرکہوازی

دابنریہیگ و بزائن شیواز جی و ہجیکردنی چوینہو چ نہنجامپیگ لهلی کہفیگہوہ، نہک لهناکاو نهوہک لهبہرژہوہندی دہسلات بووگ بچسپنیگہی لهبان مہردم و چینہیل کومہلگا وہبی نهوہک شوونہواری لهوہرچہو بگرن. دیارہ یہیش مانای لهوہرچہونہگرتن قانونہیل ناودہولہتی دہیگ ک پیکہاتگہ له بریگ بنہما ک پھیوہسہ وه رھفتار و ہلسووکہفت سیاسیہیلہوہ لهوہر خاتر و ہدیگردن نہنجام خاس و سہرکہفتگ . مہبہس باسہگہمان لهلی باوہتہ نهوہسہ ک جایہل جوانہیلیمان وهل سیاست نہیگونجیہن و نہیہتوان وشہی سیاست بژنہفن و دژ کردوہیل سیاستن، چوینکہ سیاست له ولات نیمہ نہرہسیہسہ نهو رادہ حوکم وژدان باریگہ کار لهروی و دہستور و قانونہوہ پھیام خودی برہسنیگ ، و ہتایبہت نهرا جایہل جوانہیل و نہوہی تازہ ک نہرہمت گشت چشتیگ ها لهبان دلیان و نہیہ ہہیشت سالہ رژیم دکتاتور بہغدا رمیاگہو رژیمگ و ہناو دیموکراسی و قانونہوہ ہاتہسہ شوونی، وهلی نورید ہیمان تہنیا ٹومیدیگ یا ترویسیکھیگ

لہراسی نمرور عراق پلکپاسہ سیاسیہتیگہوہ ک وه ہویچ جووریگ له خزمہت مہردم کومہلگا نیہ، نیسہیش مہردمان فرہیگ نالین و ہدہس بیکاری و ژیان رووژانہوہ، وه تاییبہت جایہل جوانہیلیمان ک زورمیان خہمووکی یا کہنابہ گرتہسہیان و دلخوش نین وهی و ہزع و گوزرانہ له ژیر سایه سیاست ناپوخت و چہفتیگ ک ولات و ہروہ گہناتہکاری و سہرگہردانی بردگہ. نهوہک نمرور وه ناشکرا کریہیگہ دی، نهوہسہ ک تا نیسہیش بوار یا مہجال و دہرفہتیگ وه جایہلہیل نہدریاگہ داواکاری و خواستہیلیان بخہنہروی، نهگہریش بہعزہ جاریگ دہنگیگ بہرزہو بووگ گوناہہگہ لہدہسلات دویرہو خہن و پای مللہت گریگ ، وهل نهوہیشا ماوہی ہہیشت سالہ ہر قہول خاسسازی و پرووسہی جووراو جوور و دہرفہت کارکردن و دامہزرانن جایہل جوانہیل خوندکار لهوانہک خوندن تہواو کهن له دہزگایہیل رہسمی دہولت ژنہفیم، وهل ہیمان ہویچ قہولیک و ہجی ناوریگہو ہر شوان خہلہتنہ کهن وه مہردم بیچارہو بہسہزواون.

چوینکہ سیاست نهوہسہ ک گہردیہیگہ شوون دادگہری یا عہدالہت، ک ئی جوورہ سیاستپشہ له نہرک وچالاکی دہولت و دہسلاتہ. لهہمان وخت دہسلاتیش سیاست خودی دیریگ وه نهوہک فامستن یا مہفومیگ گشتیگہو دریزہو بووگ نهرا ناو کومہلگایہیل نئسانی، وهلی وه داخہوہ نمرور سیاست لهشوونہیل فرہیگ لهبان ئی گوشہی زہویہ رپرہو عہدالہت ولکردگہو چہسہ چوارچیوہی خودچہسپانن و فہرژکردن نیرادہی خودی لهبان مللہت، ک یہیش لہیوا کردگہ فکری سیاسی کز بووگ له سہرکہفتن و رازیکردن مہردم کومہلگاو نہنجامہگہی نهوہسہ ک رژیمگ سیاسی دروس بووگ وہبی نهوہک ناگادار بوون له ہوہجہیل مللہت و دابینکردن

سیاسہتیگ سہروہخوہی نیہو لهحزبہیلہوہ سہرچہوہ گرتگہ لهوہر خاتر بہرژہوہندی خودیان و دویرہ لہرای گشتی، وهل نهوہیشا شیواز سیاست نہیہزانیم شیوازیگ پھلہمانیہ تا شیوازیگ دہستوری و قانونیہ!! چوینکہ زولم فرہیگ لہتی کریہیگہ دی و ری ناہفقی لہتی پھیرہو کریہیگ لهوہخت بریار یا ہر پرووسہیگ سیاسی گونجیانینگ نیہ وهل خواست و رازیکردن گشت چین و لایہنہیللاو جویر نهوہک ناشکراس کیشمہکیش فرہیگ لهلی کہفیگہوہو یہکسانی لهوہرچہو نہیگہریہیگ . نمرور سیاست باہسہ وه جووریگ بووگ، ک و ہرچہ ہر بریار و پرووسہیگ باہسہ وه جوانی دہاسہت بکریہیگ و بہرنامہ نہرای

لہرووشنایی لهلی نہکردنہسہ دی و ہمیشہ رہشبین یا موہتہشائمن لہی و ہزعہ ک کہفتنہسہتی. لہی عراقہ تانیسہیش ہیمان جایہل نہیہزانینگ چارہنویس خودی له کوورا بوپنیگہوہ، ہیمان لایگ نہکریاسہ لایانہوہو دہزگایگ تاییبہت وه جایہلہیل دانہمہزریاگہ نهرا پشٹیگریکردنیان و تاوتویکردن کیشہیلیان، نهوہک خوندن تہواو نهکا ناچارہ بچووگ کارگہری بکا یا عہربانہیگ بگریگہ دہس و حہمالی بکا، یا دوینید فرہیگ لهلیان وه ہر جووریگ بووگ بری پویل لہیاکہو لهواکہ جہمہو نهکاو روی نهکادہ دہیشت ولات و گہردیگہ شوون ژیان و گوزران خودی و خیزانی.

ئنجا نایا جایہل ہق خودی نیہ نہک ہر له سیاست دویرہو بکھیگ ، بہلکوو حاشایش له ئی جوورہ سیاست بکا ک ہاتہسہ تویش گشت مہردم کومہلگا؟ نایا جایہل چوین تویہنیگ گرتگی یا نہہمیہت بہیگہ خوندن و خودیشی خاس زانیگ دویای تہواوکردنی باہسہ وه رشیہتداین یا و ہدہس ماچکردن و لالکیان بنریہیگہ کاریگہوہ؟ نایا ناہمی لہژیان خودش و ناسوودہیی لہسایہی ئی سیاست نمرورہ کریہیگہ دی؟ باور نہیہکہم بیجگہ سہرژان و بہدبہختی و مالویرانی چشتیگ تر له سیاست بکریہیگہ دی، چوینکہ رپرہو راسہقینہ و ہرداگہو پشت له دہستور و قانون کردگہو بہرژہوہندی مللہت لهوہرچہو نہگرتگہ.

یەكهمجار

دادگایی خودد بکه

ریاز شمیرانی

باوختهگه وهی پرسیاره دەس وهپی ئەکا، نایا من و تو خوونهوار لەرووژیک چەن جار دانیشیم ئەرا دادگاییکردن خوومان؟ یا وهلای کەمەو چەن جار پرسیار لەخوومان کەیم؟ نایا چەن جار دانیشیم ئەرا دادگاییکردن مەردمان تر و رەخنەگرتن لەلیان و باسکردنێان لەدانیشتن و دیدارەیلەمان؟ دلناییم ک جووواو ئی پرسیارەیلە حیواوای فرەیک دیرن. بیگومان ئیمە ئادەمیزادیم و لە هەمان وخت ئادەمیزادیش هەر غەلەت ئەکا، وهی ئی یاسا ئەرا گشت ئادەمیزادیکە لە گەورا تا بویچگ، لە یەکەم کەسەو تا ناخرین کەس ک تیهیکە دنیا، حیواوای ئەرا هویچ کەسیگ نەیری، تەنانەت پەيامبەرەیلش (سلام خودا لەلیان).

خوودان بکەن و هەمیشە ئاگادار خوودان بوون و ئەگەر کەفتینە غەلەتیگەو زوی پەشیمانەو بوون، دوای ئەویش ئیمە بایەسە هەول ببەیم غەلەت کەسەیل تریش راسەو بکەیم. ئیمە هەووجە وەتەو دیریم لەوخت ئەنجامداین هەر کاریگ یا هەر وختیگ چیمە دەیشت ئەرا بازار یا زانکۆ یا شوونیگ تر، لەو وختە هویرمان وەخوومان بوود و وەهویچ شیویگ نەکەفیمە ناو تاوان، خودای گەورا یەک زووان و دو گووش بەخاشە پیمان، یەیش مانای ئەوسە ک چەنیگ ئویشیم و قسە کەیم دو ئەوونەیش بایەسە بژنەفیم.

ئیمە ئادەمیزاد بایەسە وەردەوام خەریک باسکردن مەردمان تر نەویمن و خوومان دویرو بخەیم لەوانە ک قسە وەمەردم کەن، وهی ئەویشا بایەسە ئیمە رەفتار و هەلسوو کەفتمان لەی لایەنەو پەسەن بوود و بتویەنیم متمانە ی خاسیگ و دەس باریم لەلای کەسەیل تر.

بیگومان ئەو قسەو کردەو دیلە ک ئویشیمەنی وە کەسیگ تر، بایەسە یەکەمجار خوومان ئەنجامی بەیم، یا یەکەمجار فایلەیل خوومان نیهمنە یەکاو بخەیمەنی نوا لەوخت دادگاییکردن وەرجه مەردمانتر.

ئەو دیاردە ی فرە ترسناکە ک ئمروو یەقە ی کومەلگا گردگە وەتایبەت کومەلگای کوردەواری خوومان، دیاردە ی دژایە تیکردن پەروەردەو فەرھەنگ و رووشنھویریە لەلای بەعزە خیزانە یلیگ ک بوینەسە مایە ی هەراچکردن گشت هەقەیل ماریفەت و پەروەردە یی لەوەر خاتر دەسکەفت دارایی و گردەوکردن مال دونیا.

یەکیگ لەو مەسەلەیل گرنگ یا مومە ک بایەسە باسی بکەیم، ئەویش مەسەلە ی خووندن و خوونەواریە، ک وەداخەوہ ئمروو مەردمان فرەیک بوینەسە وەرہیس لەوەردەم چگن منالە یلیان ئەرا خووندنگا، یەیش لەوختیگ ک لەی سەردەم پیشکەفتنە گشت تاکیک هەووجە وە ئەو دیریک ری راسەقینەو رووشن ناینەدی خودی بوینیگەوہو نەکەفیگە گووشە ی تیهیریکی. هەرچەنی ئی سەردەمە ئەرا مەردمان تر یا ولاتەیل تر گرنگی یا ئەھمیت تاییبەت خودی دیریک و خوونەواری بنەرەت گشت کار و کردەویگە، وهی لەیوا دیارە لەی ولات ئیمە پشت لەو نەمەت گەورا کریەیک ک گشت ئالشتکارییک لەبانی تیهیکە و جووود، چوینکە خوونەواری سەرچەوہ ی ماریفەت و زانست و رووشنھویریە. فرەکەس لەیوا هویرەو کەن گوایا سالیگ یا دوسال خووندن بەسە ئەرا ئەووک ئادەمیزاد خودی لەچنگ کیشەو سەختیگ قورتار بکا، یا بتویەنیک ناونیشان عیادە ی دکتۆریگ یا ناونیشان ری و بانیک وەپی بزانیگ ، لەراسی ئیمە دیاردە ی ترسناک و کوشندەیکەو نەبایەد لەل غافل بویمن. لەی رویوہو یەکەمجار خیزان وەتایبەت دایگ ویاوگ یەکەمین وەرپرسن لەوەردەم ئی دیاردە ی ترسناکەو بایەسە گشت هەول و تەقلایگ بارنە کار و رینیشاندەر و هاندەر منالە یلیان بوون تا بیچنە وەر خووندن و دو یاروژ رووشنیگ داشتوون و لەناو گیزاو نەخوونەواری و نەقامی گیر نەکەن، وهی ئەویشا چین رووشنھویر و میدیایو رووژنامە یلیش ئشارەت وە زەرورەت

خودا چەو ئەدا بەنە کووری ئەکا

حسین برا بویچگ

ئى مەیدانە بکەن لەوەر خاتر بەرژەووندى ولات و کومەلگاو خود ئەو منالە یلە تا نەکەفەنە دام بەدبەختیەوہ. لەی باوختەوہ هەووجە وە ئەوہ دیریم بیچیمە ناو فەزایگ ئەقلانیەت و دویر لە کیشمەکیش مەسەلە ی نەخوونەواری، تا تویشمان نەوگە تویش مەردمانیگ نەقام و دو یاکەفتگ و دو یاخویش وە زەرەد ولات و کومەلگا تەواو بووگ. ئەللاجەوی ها لەورا ک خودا چەو ئەدا بەنە کووری ئەکا، کەسە یلیگ هەن لەیوا هویرەو کەن ک سەرورەت و دارایی لەدونیا گشت چشتیگە ئەرا ئادەمیزاد، نەخەیر ئەیە فکەرە ی غەلەتیگە، چوینکە گشت چشتیگ وە پویل سینییگ تەنیا زانست و ماریفەت نەوگ ک لەجەهان وەر فراوان خووندنەوہ سەرچەوہ گریگ. ئیسە لەی چەرخ تازە گەوراترین ئەرک و خەبات خیزانە یل ئەوہسە ریکر نەون لەوەردەم خووندن منالە یلیان و شەم رووشنایی لەروویان نەکوشنەوہ، چوینکە جویر ئەووک ئشارەت وەپی کردیم مەردمانیگ هەن پویلپەرس و منالە یلیان کردنەسە قوربان فکەرە نادروس خویمان و لەزانست و رووشنھویری دویرانەو خستنەو تەنیا گوچانەگە نیە دەسیانەوہو ئەو تەوانا دیرن وەپای خویمان ری بکەن، وەنا وە رووژ رووشنایگ کوورن و پە ی وە شمارە یگیش نیەوہن بخوونەوہی. ئیسە لەناو هووژە یلیگ شماری نەخوونەواری رەسیەسە نزیکە ی ٦٠٪ و لەچوار منال یەکیگیان خەریک خووندنەو شایەت لە ناینەدیش روی لە زیایی بکا، وەتایبەت دویەتە یلیانیش ٩٠٪ نەخوونەوار و نارووشنھویرن و هیمان هەر لەبان داب و نەریت کوینە دو یاکەفتگ وەلیانا ماملە کریەیک و خوندنگا لەوەرچەویان کریاسە زندانیگ راسەقینەو نیەیلن وەهویچ جووریگ بچنە قەرە ی. نایا ئەیە مانای نەقامی و دو یاکەفتن نیە؟ لەراسی ئی دیاردە کارەسات گەورایگ لەی کەفتەسەوہو چارەسە ریشی تەنیا ئەقلە.

ژیان له ناوینی خه یال و راسی

له نیا جه مال

له ی گوزارشوه دهس وه پی کهیم و ئویشیم (له خه یالیگ ئه رخه وانی منالیگ په لامار روخسار مانگ دهیگ و پیره ژنیگ وه ماشته یگ جریوه وه تیه یگه وه ئه ر مال، نه له مه بهس منانه گه فامیم و نه ییش له ماشته ی پیره ژنه گه).

ئه ر هه ر چشتی

گه رید

ها له ی خه زینه

زاهر زانا

بیگومان ژیان وه پی ئومید و ئاره زوو هویچ وجود نهیریگ و ئاده میزاد وه سروشت یا ته بیعت خودی هه میسه ویله و گه ریدگه شوون ئه و چشته یله ک وه باوهر خودی بوونه مایه ی به خته وه ری ئه رای. خواست ئاده میزاد له وهر خاسترکردن ژیان و پیشکه فتنه و هویچ وه ختیگیش ئی هویره له سه رمان جیا نیه و گه وه، مانای ئه وه سه با بزانییم له شوون چه گه رید و کامه سه خواست و ئه زره ته یلد؟ تواید پر سه یده چه؟ تواید کی بوید؟ تواید چه بوید...؟

له وهر دودلی ئه وه ک توایدی ئیسه ده سنیشانی بکه، هه رچه ئی داواکاری و خواسته یلد گه ورا بوود، وه لی ئه ر وه دیهاوردنیان رخد نه چووگ، چوینکه توایم ناوینشان خه زینه یگ به یمنه پید ک گشت ئه و چشته یله ها له تی، بیگومان

ژیان وه ک که شتی یا سه فینه یگه، نیه زانییم که ی و له کوورا له نگه ر گریگ، وه لی گرنگ ئه وه سه ئه و وه خته یله ک هایمه ناو که شته یگه خه ریک چهیم. به عزه جاریگ ئاده میزاد له ژیان ئاسایی خودی باوهری له یواسه ها له ناو بازنه یا دایره ی به سیاگیگ و بایه سه تا مردن له ناو بازنه وه بیده نگی بمینیگه وه، وه لی که سه یلیگیش وه پیان له یواسه ک ژیان هه وه جه وه هه ول و ته قلاو ره سین وه نامانجه یل دیریگ ئه ر ئه وه ک نه وگه که سیگ سه رنه که فتنگ، هه ر له وهر ئه وه ییش ئه ر ته نیا جاریگیش بووگ هه ول ده یگ سه رکه فتنگ بووگ له ژیان. مانای ئه وه سه به عزه جاریگ ئاره زوو مه ندیم بویمنه ئه کته ریگ ک ده ور سه رکی دوینیگ له شانۆ یا مه سره ح ژیان. وه لی ئه و وه خته ک دلنیا بویم یا بی ئومید بویم له وه ده سه هاوردن ئومید و نامانجه یلمان، یا خواسته یلمان و به رنامه یل رهنگا و رهنگمان، دی له و وه خته ئه و چشته ک له ژیان راسی وه پی نیه پر سه ییم، هه ول ده ییم له خه یال باریمنه ی دهس.

له یرا خه یال بووگه به ش گه وریگ له ژیانمان، ک وه جووریگ داگرمان ئه کا ئاره زوو ناکه ییم کهس له و خه یاله باریگه مانا خه وهر، له یوا هس کهیم ژیانکردن له خه یال پر ه له ئاسووده یی، چوینکه وه دهس خوه مان ئه کته ره یل ئالشت کهیم و خوه مان که یمنه پاله وان داستانه یل، ئنجا له ژیان ئاسایی خوه مان ئه گه ر هات و له هه ر چشتیگ کهم داشتیم دی ئه و چشته یله بوونه ته وهر یا محوهر خه یاله یلمان. دیل کارنگی، ماموستای گه وهری هونه ر مامله کردن و گفتوگوو باس ئه کاو ئویشیگ: رووژیگ سه ردان نه خوه شخانه یگ ده روینی کرد، پر سیار له دکتۆریگ کرد له بان نه خوه شیگ ده روینی ک له وه زع فره ناخوه شیگ بوی، و تمه پی ئی نه خوه شه تاجه نیگ ئومید خاسه و بوین

دیریگ؟ ئایا بار ده روینی ئی نه خوه شه له چ ئاستیگه؟ دکتۆره گه له جووای وت: من چه ز ناکه م ئی نه خوه شه خاسه و بووگ، له وهر ئه وه ک ئی نه خوه شه ک ژنیگه له ژیان خودی نه زوو که و منال ئه رای نیه وگ و گشت خه میگیشی ئه وه سه بووگه دایگ، وه لی وه داخه وه نیه وگ و هه ر شه و مکیانینگ سه ردانی کهم و له لی پر سم ئه روو چوینید؟ خاسترید؟ ئه ویش جوووم ده یگه وه و ئویشیگ: دکتۆر ئه شه و منالیگ ئه رام بوی فره جوان بوی، هه ر له وهر ئه وه ییش هس کهم ئه وه ک له ژیان راسی وه پی نه ره سی ئیسه گشت شه و یگ تیه ریگه دهس. ئنجا دوینییم فره جار ئاده میزاد هیل له ی لایه نه وه فره ئاسووده ن و فره ییش خوه شجان و ژیانکردنیان له خه یال، وه لی ئه گه ر هات و ئه ر گشت کاریگ بی ئه نجام په نا بریدیمنه وهر دونیای خه یالی و هویچ هه ول راسه فینه یگ نه یاییم و بی ئومیدی هه لوژانییم، ئه وه بیگومان بووگه هه و کاریگ ئه ر داوریانمان له ده وروهر و دویاکه فتنمان له کاروان ژیان و که شتی ژیانمان وه وسیایگ مینیگه وه و چه وهری به زه یی مه و حیگ ئه کا یا شه وایگ به یگ له ماشته ی که شته یگه و که میگ له شوون خوه مان ته کان وه پیمان به یگ. هه ر له وهر ئه وه ییش شایه ت گشت جاریگ ئه و مه و چه یله نه رم و ئارام نه ون و شایه ت سه یل و لافو یگ باریگه مانا خه وهر.

مانای ئه وه سه با نه ف له خه یاله یلمان وهر بگریم و خه یاله یل جوانمان بکه یمنه کردار تا به ره م خه یال خوه مان بکه فیکه ده سمان. ئنجا ئه نشتاین قسه ی جوانیگ دیریگ و ئویشیگ (خه یال له زانست گرنه تره)، مانای ئه وه سه گشت دانایینیگ سه ره تا له خه یالیگه وه سه ره چه و گریگ، له وهر ئه وه با ئیمه ییش داهینه ر یا موبدع بویم و خه یاله یلمان ئبداعانه بووگ.

به ردار بوود و له به ره گه ی نه خواروید، به ییش له وه ختیگ ک خود و که سه یل تریش دویر نیه هه وه جه وه پی داشتوین. هه ر له وهر ئه وه ییش هس وه وجود خود بکه و ئه وه ییش بز ان ک هویچد که متر نیه له وانه ک ناویان له تاریخ توومار کریاگه و خزمه ت کردنه و له وهر کاره یل خاسیان هه میسه یادیان کریه یگ و ناویان هه ر زنگه. هویچ وه ختیگ ده روین خود فه رامووش مه که و بز ان ک ئه گه ر وه ل ده روین خودا گونجیاگ بوید، ئه وه بیگومان تویه نید چه وه لیش جیواز بکه یید، ئنجا هه ول بیه به ره مه نی و توانایه یلد باریده کار و له هه مان وه خت گام گه وری خود سازی ئه لگر و شایه ت رووژیگیش بایگ چه وهری شوون دهس رووشند بکه ییم.

دیره ی؟ شایه ت چشته یل نر خدار یگیش له تی بوود له خه زینه ی هویچ که سیگ تر نه وگ، ئنجا باریانه کار تا له مه رز خه زینه بانه ده یشت و نرخ و قیمه ت راسکانی خود بیان وهر بگرن. ئنجا هه میسه ئه وه ییش له هویرد بوود ته نیا که لینینگ ک ها له ناو خه زینه گه د وه خته، ئه گه ریش له وه خت خودی نه ف له هه ر نه خت یا عومله یگ وهر نه گرید شایه ت له کیسد بچوود و له و که لایی یا که لینه وه بکه فیده خواره وه، وه لی ئه گه ر هه ول داید باریده ی دهس ئه وه بیگومان خود و که سه یل تریش له لی قانجاز دوینین، هه ر له وهر ئه وه ییش هس وه گرنگی یا ئه همیه ت خود بکه و بگه رد له ناو دویرگه یا جه زیره و باخه یل ئاوه دان ده رویند، ک هه ر بایه سه چه ن دار یگ

کلیل ئه و خه زینه ییش ها دهس خوده ته نیا ئه ر خوده واز بوود. مانای ئه وه سه ئیسه بچووه وهر ده م جامه ک و ته ماشای ئه و خه زینه بکه. گرنگ یاموهم نیه رننگ قاپیه گه ی و جوانی رو یبووشه گه ی چوینه و گرنگ نیه مه ردم چ شوونیگید و ره گه ز و نه ته وه د چهس. خه زینه یا گه ئچینه یگ دیری و دلنیا به له گه وری و ده وله مه نیه گه ی و ته نیا خاوه نیسی هه ر خودید و ته نیا خود تویه نید له قاپی ئه و خه زینه وه بچیده ناو ئه ر ئه وه ک گشت چشته یل خاس و گرانقیمه تی باریده ده یشت. مانای ئه وه سه بچووه ناو دویرگه یا جه زیره یل گه وری ده رویند و تا تویه نید بگه رد له وهر خاتر ئه وه ک تواید ده سد بکه فیک و بز ان خه زینه گه د گشت ئه و چشته یله ها له تی ک مه ردم

SHAFaq 2011

رووژنامه نویسی بایه سه متمانهی باوهره پیکریاگیگ بکاده بیهل پهرینه وهه په یوهندی ناوونی خوهی و کومه لگا، وهل نه وهیشا بایه سه چهودیریش بوود له گشت مهیدانیگه و داواکاریه ییل مهردم و کیشه و گرفتیان وهجوانی و بی کهم و کوری بخاده روی.

رووژنامه نویسی تویه نی له ری نویسانه ییلی چشته ییلیگ جوان نهرا خزمه تکردن دروس بکاو په نجه له بان گشت کیشه و کهم و کوریه ییل دابنه ییل وهبی سلکردن و رووشنایی بخاده بان گشت مه سه له ییل تا دید ناشکرایگ له مهیدان کاره گهی وهبی جیاوازی بیهیده سه رجه م کومه لگا.

کار رووژنامه نویسی ههرچه نی تاریخ کویه نیگ نهیری له ای نیمه ی کورد، وهل نی دهرکه فتنه قوناغ تازه یگ له کار رسانن هاوردیه سه وجود و تویه نست توماریگ دهرخستن نهرا بنه مایه ییل کار رووژنامه نویسی دابنه ییل و بتویه نی نازادانه رسم نی کومه لگا له روی نویسانن نشان بیه ییل و گشت راسییگ بویشیده مهردمه ییل کومه لگا و له هه مان و دخت تاراده یگ نه نازه ی کهم و کوریه ییل ده سلاتیش بخاده روی.

جوور نه وهک له سه ره تاوه نشارهت وه پی کردیم، نه گهر بهراورد یا مقارنه ی کار رووژنامه نویسی وهل ولاته ییلا بکه یم، نه وه تاریخ

شیوه زووان رووژنامه ی کوردی

رییوار محمه د

کار رووژنامه نویسی هه وه چه وه
 سه ررشته و ماریفهت جوان بی لایه ن
 دیری تا رووژنامه نویسی بتویه نی
 له و مهیدانه ک کار له تی نه کاو
 له و نه رکه ک نه نجامی نه دا وه بی
 نه وهک کیشه و گرفت بایده نوای
 کاره ییل خوهی بخاده روی، نه جا
 ههرچه نی نه و کاره وه بی کیشه و
 گرفت و سه رزان نیه چووده رییه و،
 وه لی هه وه چه وه دیاریکردن نه و
 په یمانه یا قیاسه ییلیشه دیری
 ک له روی نه خلاقیه و پابه ند بوود وه
 کاره گه یه و.

رووژنامه نویسی نیمه له سه ده ی ۲۱ قوناغ تازه یگ هاوردی وجود، نه وه سه حاجی قادر کوی یی یه کیگ بویه له و شاعره یله ک هه میسه نشق خاک ونه ته وه گهی له وه رچه وی بویه، له شوون په خشه وکردن شعر ه ییلی خوه شه و یسی فره یگیش داشتگه نهرا مهیدان رووژنامه گه ری، ههر له وه ره نه وه ییش دوینیم حاجی قادر یه کهم کهس بویه ک شیوه زووان رووژنامه له مهیدان نویسانن له ساله ییل ۱۸۷۰ هاوردیه سه کار و جوور نه وهک خوهی و تکه (سه د قانیمه و قه سیده کهس نیه سینگی که و پویل، رووژنامه که فته سه قیامت و شاران). نی قسه ی

حاجیه نه وه ره سنن وهرجه نه وهک یه کهم رووژنامه ی کوردی له قاهره له ساله ییل ۱۸۹۸ وه زووان کوردی په خشه و بوود، نی شاعره ره سیسه و له کاریگری و گرنگی یا نه همیهت کار رووژنامه نویسی. مانای نه وه سه دوینیم رووژنامه ی کوردی زیاتر قسه کردنیگ نه ده بی و فره رهنگی داشتگه و که سیگ جوور مقدار به درخانیش ک رووشنهویریگ گه ورا بویه له و مهیدانه پهره داسه نی کاره.

دهرچن رووژنامه ی کوردستانیش زیاتر له لایه ن هوشیاری و رووشنهویری تاکه که سی بویه و په یام رووژنامه گه ییش نه وه بوی ک شارستانیهت، په روه رده کردن، خه باتکردن، له وه ر خاتر ناینده ی نازادی ملله ته گه مان بویه سه نۆرگان تازه یگ نهرا مللهت کورد، چوینکه په خشه وکردن نی رووژنامه له و سه رده مه نه وه نۆیشیده پیمان: ک مللهت کورد هویچ پایته خت و هیزیگ سیاسی و حزبی نه ویه. نی قسه یسه نسابت نه وه نه کا ک کار و نه رکه رووژنامه گرنگی یا نه همیهت تایبهت خوهی دیری نهرا خزمه تکردن کومه لگا گه مان و نه رکه نه وانیه سه ک راسکانیانه له و مهیدانه کار رووژنامه نویسی نه انجامدن نهرا رسانن نه و په یام گرنگه ک زیاتر خزمهت ملله ته گه مان بکا. له وه نه وه دوینیم نه و سه رده مه کورد ک ده ولت نه یاشتگه و داگیرکه ره یلیش و دگشت شیوازیگ هه ول نه وه دانه ملله ته گه مان له ناو بوودن له و سه رده مه رووژنامه ییگ دهر بچوود و په یامه ییلی وه زووان نه ته وه بی خوهی بوود نایا بایه سه ج خوه شه و یسیگ نهرا ملله ته گه ی له نویسانه ییلی رهنکه و داوید؟ نه جا نه گهر نیسه وه و گوزه یشته وه تاریفی بکه یم وهل نی هه مگه سه رده م پیکه فتن و ته کنؤلۆزیا ههرچه نی کار رووژنامه نویسی وه شیوه یگ

گشتی پهره سه ندگه و چه نه ها رووژنامه و گوفا ر و چاپکریاگ وجود دیرن، وهل نی مهیدانه جوور نه وهک چه نه ها جار له باو ته ییل نه وانه ک قسه له باره یه و کهن وه سه به ب فره یی نه و هه مگه په خشکر یا گه یله و چه نه ها رهفتار ناشرین، رووژنامه نه و پیرووزی و گرنگی یا نه همیهت جارنیه نه مه ندگه، نه ویش وه سه به ب نه و کیشه و گرفته یله ک به عزه جاریگ رویدن و ناو نه دگه گر تیه سه و ه و به شیگی شی که فیده مل حکومت هه رییم و سه ندیکای رووژنامه نویسی کوردستانیش.

وه قسه ی رووشنهویر و نویسه ره ییل و خه مخوهره ییل نی مهیدانه نه وه ناشکراس ک له کوردستان له شوون راپهرین، رووژنامه و گوفا ره ییل فره یگ وه نازادی دهرچین، نه جا نه وهک که فته سه وهرچه و نزیکه ی ۹۸۲ رووژنامه و په خشکر یا گ و گوفا ر دهرچیه.

دیاره وجود گشت نه وانیه ییش کار فره خاسیگه و خزمهت خاسیگی شه له مهیدان رووژنامه گه ری، وهل جی داخه به شیگ له لیان هویچ خزمه تیگ وه کیشه ی نه ته وه گه مان ناکه ن و بگر رهفتار ناپوخت و ناشایسته ییش هاوردی سه وجود، چوینکه چه نه ها نویسانن ناشرین و بی مانا دوینیم بیچگه مه رام خودی و سیاسی هویچ پاشمه ندیه یگ زانستی و نه کادیمی له شوون خودی نیه ییلیگه جی ک قانجاز داشتوود نهرا دو یارووز ملله ته گه مان و بووده سه رچه وه ی زنگیگ نهرا له یه که و داین و په یاکردن زانیاری.

کار رووژنامه نویسی نه وه سه ک وه گووره ی کاره پیرووزه گه ی بتویه نیگ راسیه ییل بخاده روی و له هه مان و دخت رووژنامه یلمانیس نیشاندهر روی راسکانی ملله ته گه مانه وه چه هان ده یشت. نیه وود له ژیر چه تر حزبی و لایه نه ییل وه ناو نازادیه و جشت نارووا و ناپوخت بره سنن و قسه ی ناشرین وه خه باتکهر و شوور شکاره ییل بکریه ی ک چه نه ها سال نهرا خزمه تکردن نی ملله ته خه بات کردنه، ک نه رکه گشتمانه ریز و حورمهت بنه ییم له ی خه باتکهره ییله و قوربانی دانه له وه ر خاتر سه رکه فتن و نازادی ملله ته گه یان. چوینکه نه یانه نیشانه ی ملله ته گه مانن نهرا وه دیها و ردن هه قه یلمان و له ی مهیدانیسه و هویچ و دختیگ نه و خه باتکهره ییله دریفی نه کردنه و نیه و قسه ی ناشرین وه پیمان بکریه ییل.

میژوو کورد لهسوریه‌ی ئمرووژی ئه‌را وهرجله‌میژوو چوودهو، کوردیله‌سه‌رده‌مه‌یل کویه‌نه‌ له‌ی ناوچه‌وه‌به‌شیگ له‌سوباریه‌یل له‌قه‌لم دریانه‌ک وه‌(هورو)- (huru) یا خوریه‌یل ناسریانه. زانا هورست کلینکل ئویشیگ: هوریه‌یل وه‌ل سه‌ره‌تای هه‌زاره‌ی سویم وهرجله‌زاییه‌یل له‌سوریه‌ سه‌ره‌له‌دانه‌و توپه‌نسته‌ ده‌سه‌لات سیاسی له‌چه‌ن ناوچه‌یگ شارنشین وه‌ده‌سه‌و بگرن.

وه‌گوره‌ی چه‌ن سه‌رچاوه‌ی تر زیډ و ماوای هوریه‌گان له‌خوهر‌ئاووه‌تا کویه‌یل ئه‌مانوس له‌کنار خوهره‌لات دهریای چه‌رمگ ناو‌راس دریزه‌ داشتگه‌و تا سه‌ده‌ی هه‌فده‌هوم وهرجله‌زاییه‌یل خوریه‌گان و ئه‌و هووزه‌یله‌ک له‌خوهره‌لات جیاوه‌ بوین، هووزه‌یل تر کورد و ناری وهره‌و لای خوهران کیشان تا مه‌مله‌که‌ت میتانی دامه‌زرانن ک سه‌رحه‌م ئی قه‌ومه‌یله‌ له‌سه‌ده‌ی شانزه‌ی وهرجله‌زاییه‌یل زیاتر

ناسریان، وه‌ل دو‌یاجار له‌سال ۷۲۲ و‌ز ده‌سه‌لات کورده‌یل خوری له‌کوردستان سوریه‌ که‌فته‌ده‌س ئاشووریه‌یل وه‌ل ئی ده‌سه‌لاته‌ فه‌رده‌ریزه‌ نه‌کیشا و کورده‌یل میدی سه‌ره‌ل‌نووه‌ له‌سه‌ده‌ی هه‌فت و. ز بوینه‌ هیزیک‌ گه‌ورا له‌خوهره‌لات کوردستان و له‌سه‌ده‌ی هه‌فتوم و له‌سال ۶۱۲ و‌ز وه‌ته‌واوه‌تی ئاشووریه‌یل له‌ناو‌بردن و سه‌ره‌نجام سه‌رزهمین ولاته‌گه‌یان ک که‌فتویگه‌ زیر ده‌سه‌لات ئاشووریه‌یل وه‌ل بابلیه‌یل هاوپه‌یمنیان به‌شه‌و کردن و باشوور ولات ناسریاگ وه‌(مابه‌ینه‌ل‌نه‌هرین) و سوریه‌ و فلس‌تین که‌فته‌به‌ش بابلیه‌یل و ئمپراتوری دویم بابلی دامه‌زرانن، وه‌ل میدیه‌گان باکوور مابه‌ینه‌ل‌نه‌هرین و پاشمه‌نه‌ی کوردستان وه‌ته‌واوه‌تی خسته‌ئ‌زیر کون‌ترول خوهران له‌وانه‌یش ناوچه‌یل هوریه‌گان و میتانیه‌گان و ولات فارس و کبادکویه و ناوچه‌یل حوسیه‌گان له‌ناو‌راس ئه‌نادول و وه‌ی

میژوو کورد له‌باشوور بویچگ کوردستان (سوریه)

گول سوو

جووره‌ئ‌مپراتوری گه‌ورای میدی دامه‌زرینا و وه‌ل گوزه‌یشت زهمان سه‌رحه‌م هووز و تاییفه‌یل کوردی له‌وانه‌یش هوری و میتانیه‌گان له‌ناو ئه‌و ئمپراتوریه‌ گرده‌بووین.

ئ‌مجا سنووره‌یل ئه‌و ئمپراتوریه‌ک هه‌ردولا ده‌سنیشانی کردن نیشان ده‌یگ ک سه‌رزهمین هوریه‌گان و میتانیه‌گان کورده‌بویه‌ واته‌باکوور سوریه‌ی ئمرووژی و جه‌زیره‌ی بانگ ناوچه‌یل سه‌ره‌کی کوردستان بوینه.

کر یا هیل سنووری ناوینی هه‌ردو ئمپراتوری له‌شوون ئه‌وه‌گ وهره‌و خوهر‌ئاوا لاره‌و بوود چه‌م دجله‌بریگ و چه‌مانی وهره‌و باکوور شار ئاکاد و وشیه‌ی گه‌وانه‌ی گه‌ورایگ وهره‌و خوهر‌ئاوای ئاشوور و مووسل جوود و سه‌رحه‌م ناوچه‌یل ناو که‌وانه‌گه‌یا قه‌وسه‌گه‌له‌بان سه‌رزهمین کوردستان سه‌ساو کریه‌ی. ئ‌مجا ئه‌و سنووره‌چه‌مییه‌یگه‌و وهره‌و خوهر‌ئاوا و باکوور سوریه‌ی ئمرووژی تا چه‌م خاپوور هیلیگه‌جی و ئیکه‌ش له‌باشوور کویه‌یل عه‌بدولعه‌زیز ره‌ی و چه‌م فورات بریگ و له‌ کویه‌ی ئه‌ل‌ئه‌کراد ره‌ی بوود تا ره‌سیگه‌ کناره‌ی باکوور خوهره‌لات دهریای چه‌رمگ ناو‌راس.

هه‌میش ئه‌و شوینه‌واریه‌له‌ک له‌ی دو‌یاخره‌ له‌پاریزگای جه‌زیره‌(سه‌سه‌که) په‌یا کریانه‌ و به‌شیگه‌ له‌میرات ده‌ولت هوری میتانی کویه‌نه‌ خاسترین به‌لگه‌س ئه‌را ئه‌وه‌گ ئی پاریزگا و مه‌رده‌مه‌گه‌ی کورد بوینه.

ناو شاره‌یل کوردستانی له‌سوریه‌ له‌سه‌رده‌مه‌یل فه‌ره‌کویه‌نه‌ بریانه‌ ئه‌را نه‌موونه‌له‌کتا و ئیبلایا عه‌بلا له‌ل‌په‌ره‌ی ۲۱ نويساس ک تیمیگ له‌شوینه‌وارناسه‌یل به‌ریتانی وه‌سه‌روکایه‌تی ماکسویل مالوان له‌ناوچه‌ی ته‌ل شاعر هه‌لکه‌فتگ له‌باشوور قامشلی چشته‌یل کویه‌نه‌یگ دیه‌سه‌و ک میژووگه‌ی ئه‌را سه‌رده‌مه‌یل وهرجله‌میژوو و هه‌زاره‌ی دویم و‌ز چووده‌و.

یه‌کیگتر له‌شوینه‌واریه‌یل کویه‌نه‌ (ته‌ل براك)ه.

ته‌ل براك که‌هیگه‌ باکوور شار سه‌سه‌که‌و په‌ره‌سگایگ له‌تی په‌یا کریاگه‌ک میژووگه‌ی ئه‌را هه‌زاره‌ی سویم وهرجله‌زاییه‌یل چووده‌و له‌شوون ئه‌وه‌یش شوینه‌وار شاریگ میتانی و کوشک پادشایی ناوی په‌یا کریاگه‌ک. له‌شوون ئه‌وه‌یش تیمیگ شوینه‌وارناسی ئه‌لمانی وه‌سه‌روکایه‌تی ئنتوان موتتان له‌ناوینی س‌اله‌یل ۱۹۵۵ - ۱۹۵۶ دریزه‌دا گه‌ردین له‌(ته‌ل خیریه) هه‌لکه‌فتگ له‌باکوور سوریه‌ و له‌ناوچه‌به‌ره‌گان چه‌م خاپوور و وهرجله‌ئه‌وه‌یش ئی تیمه‌

کورد له‌لوبنان

عصمت شریف

نزیکه‌ی ۹۰ هه‌زار کورد هانه‌ لوبنان، له‌ چاخه‌یل ناو‌راس ئسلامی نشینگه‌یل سه‌ربازی و دهره‌ب‌گایه‌تی له‌ کویه‌یل لوبنان بوینه‌ هه‌ر وه‌و جووره‌گ عه‌له‌ویه‌یل له‌ ناوچه‌ی عه‌کار هه‌لکه‌فتگ له‌ نزیک ته‌رابلوس داشتنه، هه‌میش له‌ ناوچه‌ی شووف هه‌لکه‌فتگ له‌ باشوور و خوهره‌لات به‌یرووت. ئی بنه‌ماله‌یله‌ له‌ دریزه‌ی رووژگار وه‌ته‌واوه‌تی له‌ ناو کومه‌لگای عه‌ره‌بی تاویانه‌سه‌و و بوینه‌سه‌ به‌شیگ له‌ کومه‌لگای عه‌ره‌بی لوبنان وه‌ل به‌عزی له‌لیان هه‌مرای داکووکی که‌نه‌ بان کوردبوین خوهران جوور بنه‌ماله‌ی جونبولات سه‌رکرده‌ی ئاین دروزی لوبنان له‌ ناوچه‌ی شووف. جونبولات ناو کوردی ته‌عریب کریاگیگه‌ک، خوهری (جان بولد)ه‌ به‌عنی گیان پولاییه‌یل و ریشگیان له‌ هه‌کاری له‌ کوردستان ناو‌راسه‌ و له‌ له‌شکه‌ر پادشایه‌یل کورد ئه‌یووپی بوینه‌ک دژ خاچه‌په‌ره‌سه‌یل جه‌نگ کردن و چه‌ندین قه‌لا له‌ کویه‌ی کلیس هه‌لکه‌فتگ له‌ خوهره‌لات کوردداغ وه‌خه‌لات دریاگه‌سه‌ پیان و له‌ سال ۱۶۰۷ شازاده‌ سه‌عید جان بولد له‌ دژ عوسمانیه‌یل له‌ کلیس شورش کردگه‌ و ئه‌را ماوه‌یگ شار جه‌له‌ب داگیرکردگه‌ وه‌ل سه‌ره‌نجام شه‌ست خواردگه‌ و له‌ سال ۱۶۲۰ وه‌ل خانه‌واده‌گه‌ی ئه‌را به‌یرووت کوچ کردگه‌ و وه‌گه‌رمی له‌ لایه‌ن شازاده‌ فه‌خردین ئه‌لمه‌عنی پیشوازی گه‌رم له‌لی کریاگه‌ و ناوچه‌ی شووف وه‌پی خه‌لات کریاگه‌ و ره‌بجان کوپی بویه‌سه‌ رابه‌ر دروزیه‌یل.

شوینه‌وار شاریگ په‌یا کرد ک میژووگه‌ی ئه‌را سه‌رده‌م هوری میتانی له‌ هه‌زاره‌ی دویم وهرجله‌زاییه‌یل چووده‌و له‌ی دو‌یاخریشه‌ شوینه‌واریه‌یل تریگ په‌یا کریانه‌ک پ‌سپوره‌یل شوینه‌وارناسی داکووکی که‌ن ک پایته‌خت میتانیه‌یل ناسریاگ وه‌نه‌شوکانی له‌دل ئی ته‌په‌شاریاگه‌سه‌و.

ته‌ل موزان: که‌هیگه‌ نزیک شار عامودا ک جورجیو بوتشیلاتی کوشک پادشا توپکیش هوری له‌تی په‌یا کردگه‌و یه‌کیگ له‌شوینه‌واریه‌یل فه‌ره‌رین و کویه‌نه‌ی ناوچه‌گه‌مه‌زار(هورو په‌یغه‌مبه‌ر)ه‌ک تانیسه‌یش له‌کویه‌ی ئه‌ل‌ئه‌کراد هه‌لکه‌فتگ له‌باکوور خوهر‌ئاوای چه‌له‌ب مه‌نگه‌سه‌ی. بی گومان ئی په‌یغه‌مبه‌ره‌ ریز و حورمه‌ت تاییه‌تیگ و پیروزیگ لای هوریه‌گان داشتگه‌و هه‌ر وه‌ی خاتره‌ناویشی له‌هوری گریاگه‌ک.

وه‌ی جووره‌ئه‌و به‌لگه‌نامه‌یله‌ سابت که‌ن ک کورده‌یل له‌سه‌رده‌مه‌یل کویه‌نه‌ له‌باکوور سوریه‌ی ئمرووژی نیشته‌جا بوینه.

جویر ئەوەك له دەولەت بەحرەین رویدا لەوەختیگ هیز سەربازی له سعودیەو هات ئەرا پشتگیریکردن له حکوومەت بەحرەینی و لەلایگ ترەو حکوومەت ئێران و عراق چگن سوپای سعودی ئەرا بەحرەین وە دەسەرداین ناشەری زانستن، ئنجا وەهەمان شیوہ لەولات سوریايش مەترسی ئەوہ هەس ك ئاراستەى خودنیشاندەرەیل ئالشت بووگ، ئەویش لەری دروسکردن دوبرەکی یا دوجەبەیی لەناونی سنیەیل و عەلەویەیل وەمەهانەى جیاجیا. لە هەمان وەخت یەمەن و

لیبیايش دوبر نین لەو سیناریۆ وەناو نیەت گرووپ قاعیدەو توان ئاراستەى خودنیشاندەرەیل ئالشت بکەن جویر ئەوەك چەودیرەیل سیاسی باسی کەن.

هەرچەنى سەرەتای دەس وەپیکردن راپەرین کوردەیل لەناوچەیل کوردنشین ئێران سەرنەگرت و شکەست خوارد، وەلى ئەوہ بوی خودنامادەکردن شیخ عوبەیدللا ئەرا راپەرینگ تر فراوان ترس لەلای سولتان عوسمانی دروسکرد ئەرا گەردەوکردن هیز لەناوچەیل کوردنشین، وەلى ئەوہیشا ترس لەلای هەردوگ دەولەت گەوراهیز وەك بریتانیاو روسیا دروسکردو لەیوا لەلیان کرد داوا بکەن لە سولتان عوسمانی ئەو راپەرینە کپەو بکەن.

لەرپەرین مللەتەیل عەرەبیش لەولاتەیل عەرەبی دەسەرداین دەرەکی وەردەوامە لەلایگەوہ ئەرا کلکردن هیز لەوہر خاتەر مقەپەتیکردن حکوومەت وەك ئەو هیز سعودیە ك کلکریا ئەرا دەولەت بەحرەین و لەلایگ تریشەوہ هیز ئاسمانی تیەرپەگە کار ئەرا دەسەشانن سوپای لیبیا لەوہر خاتەر کزکردن ئەو هیزە ك وەشیوہیگ درندانە تیەرپەگە کار ئەرا دەسەشانن لە مللەتەگەى. هووکار سەرەکی سەرنەکەفتن راپەرینەگەى سال ١٨٨٠ چووگەوہ ئەرا

کوردنشین ئێران و دەولەت عوسمانی و ئاشکرکردن دەولەت کوردی و پایتەختەگەیشی موسل ئەرای دانریا. راپەرین مللەتەیل عەرەب لە گشت ئەو دەولەتەیل عەرەبیە ك خودنیشانداین لەتیان ئەنجام دریا، هووکار سەرەکی خراوەکاری سستم وەرپەویردن ولات بوی لەلایەن سەرۆکەیل دکتاتۆریانەوہ، لەروی بیگاری و پەخشەوویین گەناتەکاری و نەوین نازادی و بنەمای دیموکراسی، لەوہر ئەوہ ئامانج خودنیشاندەرەیل لە یەکەم قوناغ لاوردن سەرۆکەیل دکتاتۆری بوی، ك هەرچەنى ئەرا قوناغ دوپەم هەلوژاردن نازادە، وەلى ئەرۆو زەحمەتە بزانیید وەرەو چ ئاراستەىگ رویداگەیل ئاندە رپرەو خودی گریگەوہر.

وختی شیخ عوبەیدللا خەریک گەردەوکردن دەنگ سەرۆک هوزەیل کوردو یەکخستن هەلوپستیان بوی، لەلایگەوہ لە هەول دروسکردن پپەل پەپوہندی بوی وەلى ئەرمەنیەیل، ك ئەپە ترس گەورایگ دروس کردیگ لەلای دەسلات عوسمانی و هەر لەوہر ئەوہیش پەنا بردنەوہر نەخشەیل تازەو لەری دینەوہ هان چەن سەرۆک هوزەیلگ کورد دیان ك دەسیان تیکەل نەکەن وەلى ئەرمەنیەیل چوینکە موسلمان نین وەمەپەس کزکردن و دروسکردن ناکووکی لەناو یەکرزی کوردەیل و لەلایگ تریشەوہ دین بووگە هووکار شکەست سەرەتای راپەرین کوردەیل لەوەختیگ مەلایگ لە مزگفت شار سنە بانگەواز ئەوہ کردیاگ ك راپەرینەگە راپەرینگ مەزەو سونپە دژ شیعیەیل، ئەپەیش شیخ عوبەیدوللا توپرە کردو گشت نەتەوہیل سیعەمەزەو ریکخست دژ راپەرین کوردەیل و بویە هووکارپگ سەرەکی ئەرا سەرنەکەفتن راپەرینەگە.

لەو ولاتەیل عەرەبی ئەرۆویشە راپەرین لەتیان وەردەوامەو لەلایگەوہ دوینید دین وەکار تیەگ ئەرا کزکردن خودنیشاندەرەیل

ئەر بتوایم بزانیم هووکار جیوازکردن راپەرین لەولاتیگ ئەرا ولاتیگ تر چەس، ئەوہ بایسە ئشارەت وەچەن ئەزموونپگ بکەم ك لەگوزەیشتە و ئیسە رویدانەو تائیسەیش هەر رویدەن. راپەرین کوردەیل سال ١٨٨٠ عەرەبەیل سال ٢٠١١ دو نموونەن لەو راپەرینەیلە ك کلتور هابویش نەتەوہیی دەور داشتگەلە بەرپاوپین و جیوازکردنیان لەناو یەك ولات یا لەمەرز ولاتیگەوہ ئەرا ولاتیگ تر.

بیگومان گشت نەتەوہیگ کلتور تاییبەت خودی دیریگ و ئەو کلتورە بووگە شوناسنامەى نەتەوہیی تاکەیل، ئنجا تاکەیل کومەلگای کوردیش خاوەن کلتورپگ نەتەوہیین ك پیکهاتگە لە کلتورپگ هابویش لەزووان و هویر ویاوہر و داب ونەریت و فۆلکلۆر و ئەو کلتورە بەسیگەیانە یەکەوہو هس و هەلوپستەیلپیان خەپگە یەك، هەر یەیش زەمینە خودشکەر بویە لەلای گەسیگ وەك شیخ عوبەیدللا ك وەبی ترس لە ناوچەیل کوردنشین زیر دەسلات ئمپراتۆریەت عوسمانی و دەولەت ئێران بگەردیگ و ئامادەباشی ئەرا کوردەیل بکا ئەرا ئەنجامداین راپەرینەگەى سال ١٨٨٠.

نەتەوہى عەرەبیش خاوەن کلتورپگ هابویش و هەر ئەو کلتورە کاریگەری داشت لە جیوازکردن راپەرینەیل سەرەتای ٢٠١١ لەناونی مللەتەیل عەرەب لەولاتیگ عەرەبیەوہ ئەرا ولاتیگ تر عەرەبی.

بیگومان راپەرین کوردەیل سال ١٨٨٠ چووگەوہ ئەرا ئەو کزی ئابووریە ك روی وەرۆی ولاتەیل ئێران و ئمپراتۆریەت عوسمانی بویەوہ دەرئەنجام قورسکردن بار جفتیارەیل کورد بوی وە باج و خاوەسەندن، یەیش بویە مایەى زەمینە خودشکردن ئەرا ئەنجامداین ئەو راپەرینەوہ رەسین وەو ئامانجە ك شیخ عوبەیدللا نەخشەى داناوپگ ، ك پیکهاتویگ لە یەکخستن ناوچەیل

کوردەیل ١٨٨٠ و عەرەبەیل ٢٠١١

گول سوو

زانای شوونەوارناس

شا محەمەد عەلی سەیوانی

گۆل سوو

شا محەمەد عەلی سەیوانی یەکیگە لە زانایەیل شوونەوارناس کورد، لەسالی ۱۹۳۴ لە شار بەغدا پاپتەخت لەخیزانیگ کورد فەیلی هاتیەسە دنیا. سال ۱۹۵۸ بەش شوونەوار لە کۆلیژ ناداب زانکۆ یا جامعی بەغدا تەواو کردگە.

هەر لە هەمان سال لە دەرگای شوونەوار دامەزریایگە و خەریک مەشق کارەگەیی خوەی بویە تا بویەسە شارەزای خاس و توومارکریایگ لە نەتەوییل یەگرتگ، لەمەیدان کارەگەیی خوەی مامۆستاییش بویە لە زانکۆ ئەبو زەبی لە ئیمارات یەگرتگ عەرەبی و ماوەیگیش

مامۆستای دەرەسەر بویە لە زانکۆیەیل شانشین عەرەبی سعودی و رەسیەسە سەرەدم شمارەگە لە زانایەیل شوونەوارناس گەورا جویر (تەها باقر و ئەحمەد سوسە) و لە هەمان وەخت شارەزای خوەندنەوی زووان مسماری سۆمەری و زووانەیل تر عەراق کویەن. وەل ئەوەیشا چشتەیل فرەگە لەشوونەوار کردیەسە دی لەبان خاک سۆمەر و ئەکەد و ئور و لەکش و ئاشوور و بابل و وەرکا و وەزەر، ئەویش وەرگوری شیهوکردن و گەردینیگ زانستی و جوان، هەر ئەوەیش لەیوا کردگە کتاویگ دابنەید وەناو (ئور لەناونی ئیسەو

گۆزەشتە) ک لەلایەن وەرپەویبرایەتی گشتی شوونەوار لەسال ۱۹۷۶ چاپ کریایگەو بویەسە ریرەو یا مەنەهەج باوەر وەرپیکریایگ خوەندن لەبان ناست زانستی و پەرورەدی.

هەر وەرگوری بەحس و لەیەکەویدایینی لەبان پارچەیل شوونەوار تویەنستگە واقع ژیان کومەلایەتی و سیاسی و ئابووری و رووشنەویری و شیوی ژیان و گۆزەران جوور(جنگ و خواردن و داب و نەریت و پەییوئەدییل ناونی کومەلگاو پەییوئەدی دەسلاندارو بیدەسلات و سستم وەرپەویردن و حوکمداری)بزانید وەشیویگ باوەتیانە ک رووژگاریگ لەتاریخ عەراق کویەن وەپیا گۆزەر کردنە. بیجگە ئەوەیش سەیوانی خاوەن هەلوپستیگ رووشنای نیشتمانی بویە ج لەبان ناست پارتهیل یا جموجویل نازادیخوازیل عەراق وەرگشتی و کورد وەتایبەت. چوینکە دژ حوکومەت بەعس بوی و لە ۸ شووبات سال ۱۹۶۲ لەلایەن پاسەوانەیل نەتەویدی گریایگەو خریاسە زندان (سەدە) و تویش سزاو نارەحتی و ئەلکەندن نوێخانەیل و ماملە پیسیگ هاتگە وەدەس رژیم خوپنمز ئەوسا. وەختیگیش لە زندان نازاد بویە، پیاویدل ئەمن و هەوالگری و حزبی هەر لەشوونی بویەنەو خستەسە ییر چەویدی.

دی لەناکاو لە داھینان یا ئیداع بریا وەبوونەیی دەرکردن زوورەملی لەلایەن دارودەسە رژیم و دەرگا بکوشەگەیی وەشیویگ دێندانەو هویر لە شوون و پایە بەرزەگەیی و شارەزاییە ئسنانیەگەیی

نەکردن و هەر لەوەرچەو کارمەندەیل دەرگاگەیی خوەی ک لەتی کارکردیایگ(وشکاننکار شوونەوار بابل) لەسال ۱۹۸۰ لەشار حله وەرگوری بریار شمارە(۶۶۶) و وە مەهانی تەبەعیەیی بیگانە تەسفییر کریا و ناسنامەیی عەراقی لەل سەنیاوو گشت دارایی و بەلگەنامەیی لەل زەفت کریا جویر هەزار کەس تر لە کوردەیل فەیلی، لەوانەیش: بەحسەیل و شاکاردیل گران قیەمەتی، دی وەر جوورە لەناونی شوو وروژیگ گشت ئەو هەول و تەقلایە ک تاریخ عەراق و بیسکەیی ژیارەیل کویەن هەر لەسەرەتای ئادەمیزاد لەتی توومار کرد وە دەسایس سەدام و دارودەسەگەیی گومکریا و لەیوا لەو پیاو کردن تام تیەل و جەور ناواری و نارەحتی غەریبی و ژیان سەخت بکیشید لە ئوردگای پەنابەرەیل عەراقی لەئێران. ئمجا لەورە لەوەر ئەوەک بار سەختیگ داشت کاریگ ئاسایی ئەرا خوەی دیو ک نەگوتجیا وەل پەلو پایە ناسریایگیگ زانستی جویر ئەو لەبان ناست هەریی و ناوئەوئەتی.

شا محەمەد عەلی سەیوانی زانای شوونەوارناس لەناواری زوورەملی لە ئەنجام نەخووشی و کەمدەسی و سەختی گۆزەران و خەم و خووسەو زولم و ستم ک وەرچاریگ روی کردە دل و لاشەیی، لەسال ۲۰۰ دلی لەکوئان کەفت و مائاوییی یەکجاری لەی دنیا لەیمان کردو گشت رازەیلی لەبان شوونەوار عەراق وەل خوەیان برەد ژیرخاک و لە ولات غوربەت سەرەونا.

پالەوان چەونەترس کورد فەیلی ئبراهیم عەبدگە

خەلیل روبەیی

ئبراهیم عەبدگە یەکیگ بوی لەنازترین پالەوانەیل کومەلگای عەراقی لەناونی ماوەی کووتایی سەرەدم عوسمانی و دامەزران حوکومەت عەراقی، ک تارادەگە ئەوقەرە ئازاو چەونەترس بوی ناوی جویر مەسلەت کەفتە بان زووان مەردم. دوشمنەیلی فرە لەتاوی ترسیان و گشت جاریگ ناویگ ئەرای دیانەو جویر ریگر، دز، شەقاو، سەرۆک عەسایەو...هتد، ئنجا حوکومەت عوسمانی دوای ئەوەک شەکت بوی لە گرتنی دیارییگ تەرخانکرد ئەرا ئەوەک ئبراهیم عەبدگە وە زینگی یا وەرەدگ

خوەیشکەیلی، ناو داگی(سورەیا)بوی و هەردوگ براگەیشی وەناویدل(عەید و کازم)وسێ خوەیشکیش وەناویدل(مەریەم و جەلیمەو جەسومە) و سەر وەنەشردت کلاوای فەیلیە. دوایخ خیزانەگەیان جیواز بوین ئەرا ناوچەیی باب شیخ لە بەغدا ک زوورم مەردمەگەیی لە کوردەیل فەیلی بوین. ئبراهیم عەبدگە ئادەمیزادیگ خاس و ئاشتیخواز بوی، وەل قەدەر لەیوا وەپی کرد بوو شەرائی و چەونەترس ئەرا سالەیل دویر ودریزیگ، سلیمان فەیزی ک یەکیگ بوی لەئەندامەیل دادگای تەمیز،

لە یادگاریەیل خوەی وەل جوورە لەبان ئبراهیم عەبدگە قسە کردگەو ئویشیگ : ئین عەبدگە پالەوانیگ ملی بویە لەناو گشت کورد، ک وە ئازایەتی خوەی ناو دەرکردگەو لە شوورش ۲۰ خاوەن هەلوپست بەرزگی بویە دژ وە ئنگلیز لە لیوای دیالە، ئنجا وەختی شوورش عەراقی دەس وەرپیکردو باقوبە خەلووت بوی لە ئنگلیز، ئین عەبدگە هاتە باقوبەو بویە وەرپەویر و دەسکردە کوشتن و لەناویردن سیخور یا جاسوسەیل، هەر ئەوەیش لەیوا کرد ئنگلیزەیل خوسەیان پایگ لەلی، هەر لەوەرئ ئەوەیش لەدوایی دەسگیرکردنی فەرمان لەسیداردەینی دەرجی، وەل سلیمان فەیزی ئویشیگ : من و رشید عالی گەیلانی رازی نەویمن لەبان عەدماکردنی و چەن جاریگ دانیشتنەگە دوایخرا ئەرا وەختەیل تر و هەمیشە لە مەندوب سامیەو کلکردیانە

سەرمان جی وەجی بریارەگەیی دادگا بکەیم و ئیمەیش هەر ئمزا نەکریم لەبان جی وەرچیکردنی، ئنجا هەر وەختی من و رشید عالی لە قاعەگە هاتیایم دەشت مەردم وە دروشم یا شەارەو دەورمان گرتیان و حورمەتەمان گرتیان لەوەر ئەو هەلوپستمانە لەباوەت نارەزاییمان لەبان لەسیداردەین ئین عەبدگە، چوینکە لە بەت سیدارە قورتاری کردیم ئەرا حوکمیگ کەمتر. هەر لەی باوەتەو دکتۆر عەلی وەردی ئویشیگ : ئبراهیم عەبدگە پالەوانیگ ملی(شعبی)بویەو هویچ وەختیگ زولم لە فەقیرەیل نەکردگەو هەر ئەوەیش بویە هووکار ئەوەک مەردم خووشی بتوان و قورتاری بکەن لەدەس راوانین حوکومەت، تارادەگیگ ک رووژیگ لەرووژان یەکیگ پرسیار لەل کردو و تەپی: ئبراهیم چەن کەس

کوشتییدە؟ ئەویش جواوی داو و تەپی: ئەویش چەنی کوشتییدە، بۆیشەپیم چەنی زولم کردیدە، من زولم کەس نەکردمە لەژیانم، وەل سزای بکوشەیل و تاوانبارەیل دامە لەو وەخت نەوین قانون و بیجگە ئەوەیش پشگیری شوورش ۲۰ کردمەو ئەو تاوانبارەیل کوشتمە ک لەو وەخت کزی حوکومەت تواسیان ولاتەگە بشیونن. ئبراهیم عەبدگە خوەشەویس بوی لەلای زوورم مەردم عەشایر ناوچەیی دیالە، وەل ئەوەیشا زولم قەبوول نەکردگەو لەسال ۱۹۳۶ لەزندان وەرپویەو جویر چەویدیگ لە دەرگای شوونەوار لە لیوای حله کار کردگە، وەل لە ئیواری رووژ ۵/ ئەیلوول/ ۱۹۵۴ لەو وەخت دەرجگی لەتازیەیی ئیمام حەسەین(سلام خودا لەلی) لەرووژ عاشورا لەمانگ موخەردم وە گولە کوشیاگە.

شار به له درووز

سه لاج نادر

شار به له درووز سهر وه پاریزگای دیالهس، له باکووریه و قهزای شارهبانهو له باشووریی پاریزگای واست و له خورهه لاتیشهو مهنهلی و له خوره ناوایشی قهزای باقووبیهی ناوهند پاریزگای دیاله. وه گووری ناخرین نامار یا نحسانیهی سال ۱۹۹۷، شماری مهردم به له درووز (۲۵۰) ههزار کهس بویه، نهیه بیجگه نه وهک ههزاران کهس خه لک مهنهلی ک لهوره نیشته جی بوینه تومار نه کریانه لهو سهر شماریه. له شوون سهر شماری و له ناونی سالهیل (۱۹۹۸-۲۰۱۱) وه تایبتهت له سال ۲۰۰۲ تا نیسه، شار به له درووز پشتگووش خریاگه وه بوونهی نه وهک پروسهی خزمه تگوزاری لهتی نیه و ته نانهت له سهردهم رژیم به عسیش بهخت خزمه تگوزاری نه یاشتگه و بوودجهی خاسیگ نهرا ناوه دانی و خزمه تکردن شارگه دیاری نه کریاگه له لایهن حکوومهت، نهوه بوی به له درووز وه ته واوی له هویره بریا و جیوه جی هویح پروسهیگ لهتی نه کریا. به له درووز گشت پیگهاتیهگ لهتی نیشته جیه له عهره ب و کورد و تورکمان، وه تایبتهت کوردهیل خه لک شار مهنهلی ک سالهیل دویره دریزیکه لهوره نیشته جی بوینه جویر نه شرمته قهرهولس و ههواسی و خزل و هووزهیل تر کورد. به له درووز پیگهاتگه له ۲ وشه (بلد) وه مانای شار تیه ید و (روز) یش وه مانای نه زموون یا تاقیکردن جویر نه وهک له قهرههنگ (لسان العرب) نشارتهت وه بی کریاگه، وهلی له نویساننهیل بزماری کوینه له زووان ناشووری، ناو به له درووز وه مانای رووشنایی رووز هاتگه، و له هه مانا وهخت (روز) مانای گول دهید. وهل نه وهیشا ناوی له کتاو (معجم البلدان) یاقووت حه مهوری وه (به راز درووز) هاتگه ک مانای ولات ورازهیل دهید، چوینکه مهردم ناوچه گه هه میشه خهریک مهردم کردن بوینه و رازیش حه زه و مهردم چه لتویک بویه و هه لهوهر نه وهیش نهو جووره حه یوانه لهوره و جوود داشتگه. ناو به له درووز له سه رجه وهیل فرهیگ هاتگه، چوینکه شار کوینه یگ بویه له شوونه واردهیل بابلی و له نویساننهیل بزماری ناشووری ناو بریاگه. وهل نه وهیشا تاریخنویس ئنگلیزی (لونکریک) له تاریخه گهی وه ناو (چوار سده له تاریخ عراق تازه) باس له به له درووز کردگه و نویسیگ : به له درووز شار یگه که فیکه کنار بیوان و ناو (روز) وه ناو راسیا گوزم نهکا و جوانترین دیمه ن دیری. شوونه واردهیل تاریخی کوینه یگ له به له درووز تا نیسه ییش هه و جوود دیری جویر ناوچه ی به جلی و شوونه وار بورخان و قهرسان نیمام زهینه دین و قهرزانی و شوونه واردهیل تر. له سه ردهم عه باسی یه کهم، به له درووز وهر فراوانه بویه تا بووده شوون ناوه دانی، بیجگه نه وهیش ناوچه ی به له درووز شوون راوکردن بویه و نیسه ییش زوورم مهردم نهو ناوچه ییش له هونه راوکردن دهس بالایگ دیرن.

(به دره) ی کوردستانی

گول سوو

کردگه و نویسی: بهیره، نهو شوونه بویه ک چیلگ نهرا ناگره گهی ئهراهم په یامبه ر سلام خودا لهلی گردو کریا، وهلی فره کهس باوهر وهی چشته نه یاشتته.

هویر ورا فره یگ ههس له بان ناواین به دره، عهلی سیدو گورانی له کتاو (لور و لوپستان) نویسیگ : ناواین به دره چوودهو نهرا ناو میر ناو دار لوپستان (به دره دین مهسعود) یه کیگ بویه له میره یل خورشیدی ک نهرا ماوهی دویر و دریزیک حوکه میرنشینی لوپستان کردگه. یه کیگیش جویر تاریخنویس عه بدله رزاق حه سه نی وتگه: به دره وشه یگ فارسیه و له (به د) و (را) هاتگه وه مانای (به د) یا ریگه ی به دو خراو. به دره یه کیگه له شارمیل کوینه کوردستانی، ک وه گووری نامار یا نحسای سال ۱۹۴۷، شماری مهردمه گهی (۱۶،۱۸۹) کهس بویه و (۸۰٪) یان کورد بوینه، ئمجا وه گووری دهس وه پیکردن سیاسهت شو فینی و رویداگه یل ته سفیر و ته هجیر له لایهن حکوومهت وهرین عراق، شماری کوردهیل که متهرو بوی، وه تایبتهت له جهنگ ناونی ئیران و عراق ئی شاره زیاتر زهره د و خوهیه و دی.

له به دره هیمان مهردم وه زووان ره سه ن کوردی و شیوه زووان قه یلیانه ی باوگ و باپره یلیان قسه کهن، لهو ئیل و هووزه یلیشه ک که فتنه سه ناوچه و شار به دره (وه رمزیار، خه تاوی، زهر گووش، سه یفی، مه لگشای، ئالی وهی، میه خاس، دزبه ولی، شووهان... تد). ناوایه یلیانیش پیگهاتگه له (خه شمه، وهرمزیار، سهی سه فهر، قه ملات، حاجی سوهراب، حاجی عیسا، سهی مامه ی). خه لک به دره له شور شه یل کوردی، وه تایبتهت له سه ردهم باوگ نه ته وهی کورد مه لا مسته های بارزانی دور گرنگ یا موه میگ داشتته و هه میشه به شداری له خوه شی و ناخوه شه یل کوردو کوردستان کردنه.

نیسه ییش زوورم خه لک به دره وه خاتر نه وهک هیمان شاره گه یان وه ته واوی ناوه دانه و نهویه و له روی خزمه تگوزاری ناریک و ناته واوه نهرا شاره گه یان گله و نه خواردنه، مهردمه سته مدیده گهی چو یچیانه سه شارمیل و زوورمیان له شار به غدای پایتهخت ژیه ن و چه وه دی رووزگاریگ له ناوه دانی و به خته وه ری کهن.

داشتگه، هه ر له سه رده های سه رده مه یل ژیار ئنسانی له ولات ناونی دوچه مان، لهوهر نه وهیش هه لکه فته یا مه وقع ناسریاگ و چه سپا یگ داشت له لای نه که دیه یل و بابلیه یل، وهل نه وهیشا کوینه نترین نه خشه یگ له تاریخ وهرجه نزیکه ی جوار ههزار سال ک له خهرگ دروس کریاویگ

دهس نشانی کردگه له باشوور ناوچه ی ناشوور ک نیسه له موزه خانه ی بریتانی مقه یه تی له لی کریاگه. له کتاوه یل نارامی ناو به دره وه (بیت درایا) هاوری اگه، وه مانای نه وانه ک هویر گهنم کهن. بیجگه نه وهیش (یاقوت حه مهوری) یش له کتاو (معجم البلدان) باس

شار به دره یا (بهیره) و جویر نه وهک مهردمه گهی وهی ناوه گوزارش له لی کهن، که فیده دویری (۲۰) کم له مهرز ئیران و که فیده خوره له لات پاریزگای کووت. له رووز هه لاتی کوینه یل پشتکو و له باکووریش مهنه لی کوردستانی و له باشووریشو پاریزگای (عماره) س، ک له سه ردهم رژیم وهرین مهردم بهیره تویش به دبه ختی و مالویرانی و دهر وه دهری هاتنه و که فتنه سه وهر زولم و سته م و دهرکردن وهره و پشت مهرز له ریگه یل مینر یژ کریاگ یا لوغمدار و له ناو بردن فره یگ له لیان.

بهیره یه کیگ لهو شارمیل شوونه واردار تاریخیه سه ک وه (بادریا) یش ناو بریاگه و نه خش یا دور گرنگ یگ

پیری

سیامهك نه چه فی

وهختی تو	هه رجن تا دارسان چه مانن	وهختی من
فره فری کړکی و بی دهنگی	خه نین پیری نه رام کیش هاورد	یه گومهل شه وار
وه فره وهدهسم فرانی	وهختی تو	وه شا نمه ناو هه ساره گه یل گوزه شته
فر و فیل پیری	یه مهوج گهرما	یه نویج ورده فکر نه رام پر شه وقتروه کردی
فره کرده هفت ته ووق بن زوی	نه رام پر له هق هق و یاهو کردی	زانستم و دلیم دویر نیبت
وهختی تو	قه لیم زهرین پیرمویسی	ته نیا یه مه جمه پیری
یه تونگ ههور	تا دهر قه لچه ی ماره نویسی	تا لای نوواله و تیری
خولکم کردی	یه خشت زهر و یه خشت سیم کردوی	ها ناو به نیمان

دلّم وهی دهوره کز و ناشاده
 بیلا هه بویشن میلله ت نازاده
 دلّم خودش نیه وهی دهوره و ژینه
 دلّسووزی جوور من گرده نشینه
 داخ دلّه گم وه قه لیم دهرکهم
 ژیانم سه خته و روژگارم ستم
 هاسایلم یهک و دو و سی تا دیه
 رهسن و پیشه ی زوانم نیه
 ههر چهن سه بووری من تیارم وه دل
 چه نی عه دل چه که نهم وه باتل
 ری دهم نیه و خواردم خه مه
 هاو په یما نمیش ها هویر ته مه
 چه خه یالو و پرسیارکهم نه خودم
 دیواخان باوگم که ی ناوهدان کهم
 ناوای و مانه یل که ی نوومن که مه و
 سال وه سال نویشم من سوو دی چه و
 غیره تم نه ماس جوور جار جارار
 عه مر م چووگه وسهر جوو تیه واران
 دهرچگمه نه ری باوگ و با پیرم
 کرده وی نه وان نیه تیه گه و هویرم
 خوهر ناوا بووگن خودم کهم وه مال
 که فمه په ژاره و هویر و خه یالا
 یاد ناوای دهشت چکه نه یادم

نه بیعاری خودم نویشم من شادم	نیه زام یه چوی بوو ژیان وهی ته وهره	داد نه و کوو بووم فریادرس کییه
شهو نه مال برم نه را خودم که یف خودم	ههر رووژی جووری دونیا مان دهوره	دلّسووزی وه چه خت نه دهرم نیه
قسیدم نه و شوونه وا به یگه ی له دم	سلا نه بان دس نه نسیاگه	نه ی دهرد دلّه وه رووژگار نویشم
شهوکی رووژو بوو ههم دهرچم نه مال	قسیده ی غیره تدار ژیر پاکریاگه	جهور و ناشادی خودم وه کول کیشم
که زافه که ی شوو بووگن وه خه یال	یه چ واوه یلا و هانای سه ختیگه	تا بزانی دهوران خرم چوی ده یگن
مهردم بان مانگ مال کهن نه و شوونه	که ی بوو ناوانم نه جا بجای وهدهس	دلّخوهشی دیرم شادمه و که یگن
کار و کردار من نه مهردم دوونه	نه دههنگ هاوارم نه ما فریادرس	

دالگه

رزا جه مشیدی

وهختی نیید رویچهم په ری پویترکیهم، هه لتویچیه م
 دی هوچ نه رام شیرین نیه دی تال تالم دالگه
 نیرنگه که گهورام و که لین دوواره ههم دهم بگر
 لای باوش گه وراي خوشد هیمان منالم دالگه
 تو جوور کیه نی پرناوی و من جوور دار لیو تیه نی
 دوواره تیرام بکه روی وه زوانم دالگه
 تو جوور کویه ی بهرز به موم راخ بویچگم وه لاد
 بیلا وه دهشت سهوز تو بهرزی بکالم دالگه
 تا نیده لام جوور که بوو وا خه ییده مه و ههوا و زمین
 تا هاید لام چمانه که رووسم زالم دالگه
 نهوسا چوی ناو لیخنویم تا ها تمه لیو کیه نیه گه د

وه ناو نی دونیای سهد رهنکه گریایه حالم دالگه
 تنیش نیید تا سات وه سات بگری هه والم دالگه
 خودشم تیه ی وهختی کرم وهختی خوسه ها ناو دلّم
 وه ته نیایی دراریم بایدوه خیالم دالگه
 په روپووم که نیانه سهو دلّم توایدن هه لپهرم
 دی هاید کوره ههرچی که س بگریده بالم دالگه

نیسه وه دهولته تی سهرد ناو زولالم دالگه
 ههرچی توام بویشم وه پید دهرد وه ناو ههر دگ چهوم
 تا گهر چهوم که فیده نیید چمانی لالم دالگه
 تو چید و نازیته تی سیه هاله وهر چه وویل مه
 چوی بوو وه داخ چینه گه د ههر شه و نه نالم دالگه
 بی که سی و ته نیایی و په شیوی و خه م و خوسه
 یانه وه بی تو بینه سه جوواو فالم دالگه
 یه ی شه وه نی ته نیاییه دهره چه گانم وا بکه
 ههر جوور نهوسا که بیید سه ریگ به مالم دالگه
 نیسه من وه روی سیه م هامه کنار قه وهره گه د
 تو را وه شیر دالگد بکه ی حه لالم دالگه

گه وههر قرمز

ره حمان عه بدوللا

ههم غه ریپ و عاشقم، ههم بی که س و ته نیا، منم
 ههم نه شاران دهروددر، ههم وادهو شه ییدا منم
 ههم چوی نه لوهن لیخن و جاریگ وهک زهمزم منم
 ههم چوی یهک گه وههر قرمز گوم وه ناو دهریا منم
 ههم نه جاریگ عابدم، ههم جاروه جار مه ی خور منم
 ههم نه وهخت کامرانی بی دل و بی سهر منم
 ههم تو شیرینی و من فه رهامد و سه نگتاش منم
 ههم تو له یلاید و من دیوانه و مه جنوون منم
 ههم فریشته ی ناسمانی، ههم شه وهی بان زوی منم
 ههم تو پاک ی وهک مه لهک، ههم موزنب و ره حمان منم

وشهیل کوردی له ناو زووان فارسی

شۆرش شاوز

واز له هاوار مهرگ بار و عومر تازهیگ ئهرا خوهد دروس بکه

نسر شاوز

وتنه: نهگهر زمسان قاپییهیل مالد بهسیا و کومهیل ودفهر دهورتادهور مالهگهد گرت چهوهری هاتن وههار بکهو ددروچهیل مالهگهد واز بکه تا وای پاک و خووش وههاری پایده ناو مالهگهد و تهماشای دویر بکه، دوینید ک بالهندهیل هاتنهسهو و گورانی چرن و نویر تهلایی خوهر لهلای وهلگهیل دار دیار ئهیا و گشت ئهی رمینیلهعومر نوو و خه و نوو و دل نوویگ ئهراد دروس ئهکا. ئهخووزم نامهیگ ئهرا رولهیل پیکهاتهگهه (کوردیهیل فهیلی) کل بکه! راسه سهختیهیل فرهیگ کیشایمن و لهگشت ههقهیلیمان بیبهش کریایمن و یهکیگ لهی ههقهیلهک خودا داسهپیمان یهسهک لهزهویگ لهتی لهدالگ بویمههژییهیم، ههرچشتیگ داشتیم پیشکesh کردیم و خودمان و منالهیل و دالگ و باوگ و براو خووشکهیلمان خریایمنهزندان و گشت تاوانهیل ئهئفال و کوشتار دسهجهمی و ئهزموونهیل کیمیای لهیانمان جیوهجی کریا، ئهوهیش لهوهختیگ تهنا گوناھمان یهوی ک کورد فهیلیمان. نیهزانییم ک ئایا کورد بوین تاوان بوی؟ و فهیلی بوین تومهتیگ؟ مایهی سهرسورمانهه ک لهگشت لای دنیا دروشم بژی ئادهمیزاد بهرزوه کریا وهلی لهعیراق و لهلایهن دسهلات دیکتاتوریهگهی تهنا دروشم مهرگ ئهرا کورد بهرزوه بوید. کورد فهیلی پالهوان ک جوور کویهیل کوردستان سهربهززی، حساووهیل گوزهپشتهد و ئهه چشتهیلهک لهدهس دایدهواز نهکه، عومر وهختیگ جوور وهلگ داریگ کهفیی دی گلهو نیهخوهی وهلی وهل ههر وههاریگ وهلگهیل نوویگ سهوز کهن، وهیخاترههینووهره ئهه وهلگهیل سهوزهه گرنگیگ نهیهئهو وهلگهیل زمردهک کههفتهسهبان زهوی و بوینهسهبهشیگ لهلی تا ژیان نوو و خه و نوو و دل نوویگ ئهراد دروس بکا ک ری خودد و پشتهیل نایهندهی کوردیهیل فهیلی رووشنهو ئهکا.

بژی وه فارسی یانی: (زنده باشی) زینگ بوید. له دو زووان زینگ دونیا "پیت ژ له پیتیهیل رهسهنه" ک له ناو ئهی دو زووانه یهکیگ کوردی و ئهوهکهیش فهیرهئسی ههسان و هیمانیش ههوهکار تیهن. ۸- زووان = زینگ و سهرهال (زنده و با طراوت) = fresh & young : زووان وه شیوهی (جوان) توپلهو جاییل چیهسه ناو زووان فارسی. جوانه- له وشهی زووانه ک وشهییگ کوردیه گیراس. ۹- دوژخوار = دوژ + خوار = چهواشهی خوار وهرهوبان = بالا = High: له کوردی خوارگ یانی خوار ک له فارسی وه شیوهی هاماری (پست) (دلیل) یش مانای کردنه. دوژخوار وه شیوهی "دشخوار" چیهسه ناو ویژهی فارسی کویهنه. ئینگهیش "دشخوار" یش له زووان ئینگهی فارسی بویهسه "دشوار". دشوار له فارسی وهی جووره مانا دهید: سهخت و تاقهت له دهبهر و دژ وه ناسان ماناگهیه. چین وهرهو بان (دژ وهخوار "خند پایین": وه کوردی دژخوار) وه له فارسی وه مانای "سخت و دشوار". ۱۰- ریژه = رشیان (ریخته شدن، جریان، جریان یافتن) = flowing: وشهی ریژاندن له زووان کوردی یانی رشان. ریژه کولکریایگ له ریژاندنه ک وشهییگ رهسن کوردیه. وشهی "ریژه" وه شیوهی "رژه" هاتیهسه ناو زووان کوردی و جوی جویلیان له دویای یهک و ری کردن له پشت سهریهک مانا دهید. ئهی وشه فیشتر واژهیگ ک له ناو سوپا یا لهشگر وهکار تیرهئی.

۴- بیژن = بی + ژن = بدون زن = Unmarrie : وشه بیژن جوی: بیژن و یه ناو تایبته چیهسه ناو زووان فارسیه. وشه بیژن ئهرا ناو نان پیاپیهیل وهکار تیهید لهزووان فارسی. ۵- ازدها = نازکهو کالهو بوی (نازیدههاک = Dragon (نازیدههاک ناو پادشایگ کورد له زهنجیره پادشایل "ماد" بویهک وهر له ۲۵۰۰ سال ژیانه. وه مههمر یهگ زلم و زووریگ فره وه مهردم کردیه، روخساریگ فره ترسناک و رخبهر داشتیه. نازیدهها ههئهو "ضحاک" سهک هردهوسی له شانامه وهل بریگ ئهفسانه یا وه مهتهل هاوردیهسهی. دویاییش کاوهی ئاسنگهر ک خودی کوردپگ بویه، دژ ئهی پادشا ئهلسایه و شورش کردیه. "زحاک" ماروهکوول ک له ئهفسانهیل هاتیه، ناماژهی وه "نازیدههاک" وه له وشه "ئهژدهها" وهر گیراس و وشهییگ رهسن و کوردی پهتییه. ۶- کهژال = ناسک چهو سیه و ههشهنگ = Gazelle: وشه کهژال وه شیوهی "غزال" چیهسه ناو زووان عهرهوی و وهی جووره Gazelle له عهرهوی چیهسه ناو ئنگلیزی! ئهی وشهیشه ئهرا ناو نایههه وه تایبته ئهرا ژنهیل وه کار تیهید. ۷- ژیان (ژین) = زندگی = Life: ژیان یا ژین وه شیوهیگ جان (گیان) چیهسه ناو زووان فارسی. ئهی وشهیشه، وشهییگ ترهک له زووان کوردیه ک ریشهگهی له "گیان" هک له فارسی وهی نویسن "جان" وه هه ئهه مانایه له فارسی دهید.

بریگ له پیتیهیل رهسن کوردی جوی پیت (ژ) له زووان کوردیهو هاتنهسه ناو زووان فارسی. جوور نمونه: ۱- رووژین یا رووژان = رووژ + ین (ان) = ههجوی رووژ = likeday : تایبتهتمندی رووژ یهسه، رووشنهو و رووشن تر لهرووژ نهیریم. ئهی وشه وه رووشن چیهسه ناو زووان فارسی. ۲. واژهکان = واژه + کان (... = The + ... = The words = words : وشهی واژه له زووان کوردی له (ویژ) دهری کردنه. ئهرا نمونه: (گورانی ویژ) یانی = له فارسی خواننده (هنگ گو) - (گرلاویژ) = ورینهکهر له فارسی هذیان گو، ئی واژه یانی چیشتیگ ئویشهید. وشهی (واژهکان) وهی جوور وه ناو (واژگان) چیهسه ناو زووان فارسی. وشهی واژهکان یانی: The words وهلی واژگان یانی words پهتی. لهی ههیهسهو "واژهکان" لهروی واتهوهو له "واژهکان" فره ترهک و پرترهک. ۳- دوژمن = دوژ + من = ضد من = Against me: وشهی دوژمن لهزووان کوردی یانی بهرهیگ که لهوهرايوهر هیرش یا پهلامار بوود. وشه "دوژ" جوور دژ (dej و جیا وهل دوژا) هاتیهسه ناو فارسی. ئمجا (دژ) له فارسی وه مانای قهلايگ بتهو تیهید. ئمجا وشه (دوژمن) جوی "دشمن" چیهسه ناو زووان فارسی.

سامان هه له بجه‌یی

خوه شه‌ویسی

له‌ناونی

سایکۆلۆژیا

و سیاسه‌ت

و ئەده‌ب

ئى وشه يا كه‌لیمه هه‌ق وه‌پى نه‌دریاگه له‌لایه‌ن سایکۆلۆژیناس و کومه‌لناس و بایلوژیناسه‌یل وه به‌راورد یا مقارنه وه‌ل شاعر و رۆماننویسه‌یلا ك هه‌میشه ئى وشه چه‌زه‌و داهینان یا ئبداع و هیز باوه‌ته‌یلایان بویه‌و ته‌نانه‌ت شاعر و رۆماننویسه‌یل وه‌پیان له‌یواسه ك جیوازکردن وشه‌ی خوه‌شه‌ویسی ئه‌را جه‌هان زانست و له‌یه‌که‌وه‌داین مردن یا کوشتن خوه‌شه‌ویسیه. شایه‌ت ئاده‌میزاده‌یل سووزدار له‌بان هه‌ق بویه‌نه، چوینکه زانست له‌یه‌که‌وه‌داینیگ بی رۆح ئه‌کا وه‌لگشت کالو باوه‌ته‌یلا، وه‌ل سایکۆلۆژیناس و زانابه‌یلش هه‌ق خوه‌یانه ك زیاتر له‌ی وشه بره‌سنه‌وه‌و له‌نه‌پنی ئى وشه بقامن.

مه‌هانه‌ی سایکۆلۆژیناسه‌یل ئه‌را ئى باوه‌ته له‌خوه‌شه‌ویسی کورپه‌وه ئه‌را دایگ دەس وه‌پى ئه‌کا، چوینکه ئه‌وان وه خوه‌شه‌ویسیگ

سه‌ره‌تایی و بنه‌ره‌تی نیه‌زاننه‌ی و هه‌ر له‌وه‌ر ئه‌وه‌یش وه‌پیان له‌یواسه له ئه‌نجام ئه‌وه‌وه دروس بووگ ك دایگ هه‌وه‌جه‌و ئاره‌زووه‌یل کورپه دابین ئه‌کا وه‌ك خواردن و دابینکردت سه‌لامه‌تی، مانای ئه‌وه‌سه ئه‌وان گووش نیه‌نه ئه‌و په‌یوه‌ندی کویه‌نه‌یله ك مینگیه‌وه له‌ناونی دایگ و کورپه، ته‌نانه‌ت دویای ئه‌وه‌ك دی هه‌وه‌جه‌ی وه باوان نیه‌مینگی .

(واتسۆن) تویه‌نست وه‌رگری له‌نه‌رای چوینه‌یل خوه‌ی بکا وه‌به‌لگه‌ی لۆژیکی یا مه‌نتقیه‌وه، ئه‌ویش وه ئه‌وه‌ك منال ته‌نیا له‌وه‌ر خواردن نیه ك دایگی توابگ ، به‌لكوو هه‌وه‌جه‌یل فیزیایی وه‌ك دابینکردن گه‌رمایی و سه‌لامه‌تی لای منال وه‌یله‌ی نواتر تیه‌یگ . له‌ی باوه‌ته‌وه شیه‌وکاره‌یل ده‌روینی و شونکه‌فتگه‌یل (فرۆید) توان له‌ده‌روازه‌یگ تره‌وه بچه‌ ناو پرسیار خوه‌شه‌ویسیه‌وه، ك ئه‌ویش له‌ده‌روازه‌ی نه‌خوه‌ش و پیره‌یله‌وه، چوینکه ئه‌یانه له‌گشت كه‌س و له‌گشت وه‌ختی زیاتر هه‌وه‌جه وه سووزداری و خوه‌شه‌ویسی دیرن، هه‌ر له‌وه‌ر ئه‌وه‌یش شیه‌وکاره‌یل ده‌روین ئه‌یانه به‌نه‌وه ئه‌را سه‌رده‌م منالی و توان په‌یوه‌سی بکه‌نه ئه‌و چشته‌یل ده‌روینی و كه‌م و کورپه‌یله ك له‌قوناغه‌یل گه‌شه‌کردن منال وجود داشتگه وه قوناغ دم(وه‌رگرتن تام)و قوناغ خود ده‌رخستن و قوناغ مامله‌و تامه‌رگرتن له خود و دونیای فراوان ده‌یشت.

هاری هارلۆ هویر له‌وه کرد ك ئى کیشمه‌کیشه وه ئه‌زموون له تاقیگا چاره‌سه‌ر بکا، ئنجا ئه‌را ئه‌وه‌یش مه‌یموون هه‌لوژان، ئه‌ویش وه مه‌هانه ك مه‌یموون له‌روی گه‌شه‌و فسیۆلۆژیه‌وه له ئاده‌میزاد نزیکه. هارلۆ کورپه‌ی مه‌یموون هاورد و له‌دایگی جیای کرده‌وه ته‌نیا وه مه‌مه‌یگ شیر دیاگه پی، دویاخ‌ریش چه‌ن کورپه‌یگ تر هاورد و دایگ ده‌سکردیگ ئه‌رایان دروسکرد له‌په‌رو و خوری له‌شیوه‌ی مه‌یموون و مه‌مگ به‌سیاگه قه‌یانه‌وه‌و خستیاگه‌یانه ناو قه‌فه‌س کۆرپه‌گه، دویای ئه‌وه‌یش دایگیگ ده‌سکردو جویلیاگ دروسکرد هه‌ر له‌شیوه‌ی مه‌یموون، وه‌ل ئى دایگه هه‌م گه‌رمایی داشت هه‌میش جویلیاگه‌وه، دی هارلۆ ئه‌رای ده‌رکه‌فت ئه‌و کورپه‌یله ك ته‌نیا وه مه‌مه ئمایه‌ت کریه‌ن فره زه‌حمه‌ت تویه‌نستیان وه‌رده‌وام بوون له‌ژیان و ته‌نانه‌ت له ئاینده بویانه مه‌یموون‌یگ هه‌راش بی هس و شه‌ره‌نگیز، وه‌ل ئه‌و مه‌یموونه‌یله ك له‌بان دایگه ده‌سکردگه ئمایه‌ت کریان زیاتر هس داشتن و ته‌نانه‌ت ئه‌را ئسراحه‌تکردن چیانه لای دایگه ده‌سکرده‌گه‌و چه‌ز له‌ل کردیان، وه‌ل ئه‌و گرووپه مه‌یموونه‌یله ك له‌بان دایگه ده‌سکرده‌گه ئمایه‌ت کریان تارا‌ده‌یگ هویچ جی‌اوازییگ نه‌یاشتن وه‌ل کورپه‌ی ئاساییا له‌روی سووزداری و گونجیان. ئنجا هارلۆ ئسپات ئه‌وه کرد ك ئاسووده‌یی و خود وه‌یه‌که‌وه‌لکانن دایگ و کورپه‌ مایه‌ی شادی فره‌یگه‌و ئاسووده‌یی هس و سووز ئاینده‌یش دیاری ئه‌کا، ك یه‌یش وه‌رگریکردن یا دیفا‌عیشه له‌وه‌ك خوه‌شه‌ویسی چه‌زیگه بنه‌ره‌تی و سه‌ره‌تایی.

فرۆید وه‌رجه به‌رپابوین چه‌نگ جه‌هانی، وه‌پى له‌یوا بوی ك گوايا ئاده‌میزاد و جه‌هان له‌بان ستوین غه‌ریزه‌و چه‌زه‌یل وسیاگه، وه‌ل وه‌رجه دەس وه‌پیکردن چه‌نگ جه‌هانی ستوینیگ تر ئه‌رای

زیای کرد، ك ئه‌ویش چه‌ز ویرانکاری و تون وتیزیه ك هان له‌کیشمه‌کیشیگ ئه‌زه‌لی و له ئه‌نجامیش جه‌هان وه سه‌رکه‌فتن لایه‌نیگیان کووتایی تیه‌یگ ئه‌گه‌ر کووتایی وه‌پى بایگ.

شاعرو رۆماننویسه‌یل ك وه‌ر ئه‌را چه‌لو خه‌یالیان شل که‌ن، وه‌پیان له‌یواسه ك خوه‌شه‌ویسی وه‌ك رۆحیگه‌و گه‌ردیگه ناو ده‌ماره‌یل ئاده‌میزاداو هه‌ر وه‌ختیگیش ئاده‌میزاد مقه‌یه‌ت بوی له‌خوه‌شه‌ویسی ئه‌وه بیگومان خوه‌شه‌ویسی به‌خشیگ و بووگه ئاده‌میزادیگ داهینه‌ر یا موب‌دع و توانای قوربانیداین دیریگ و له‌هه‌مان وه‌خت بووگه خاوه‌ن هویر ورا. ئه‌وان خوه‌شه‌ویسی داورن له‌مه‌سه‌له‌ی غه‌ریزه‌ی جنسی و به‌رژوه‌ندی و جه‌هان مادده‌و توان وه پاکی له بورج به‌رزیگ به‌میننه‌وه‌و هه‌میشه جوانترین پرسیار جواوه‌دریاگ ئه‌زه‌لیه‌ت بووگ، ئه‌وان له مه‌سه‌له‌ی خوه‌شه‌ویسی کور و دویه‌ته‌یله‌وه چه‌ن ناو و خه‌نه‌ی وه‌رجه په‌یوه‌ندی ناونی کورپه‌و دایگ ، ئه‌ویش وه‌و مه‌هانه ك کورپه‌یش به‌هه‌م خوه‌شه‌ویسیه‌و غه‌ریزه‌ی جنسی(سیکس) ته‌نیا کرده‌یگ داوریگ فسیۆلۆژیه.

به‌شیگ له فه‌یله‌سووفه‌یل و سۆفیگه‌ره‌یلش خوه‌شه‌ویسی که‌نه دیارده‌یگ ئه‌زه‌لی و وه‌پیان له‌یواسه خوه‌شه‌ویسی یه‌که‌م دیاری بوی ك خوداوه‌ند داره‌ی ئاده‌میزاد، دی هه‌ر وه بوونه‌ی ئه‌و خوه‌شه‌ویسیشه‌وه بوی ك ئاده‌میزاد تویه‌نست خوداوه‌ند راسه‌فینه‌ی بوینیگه‌وه‌و جیای بکا‌ده‌وه له خوداوه‌نده‌یل بویچگ و ده‌سکرد. ئه‌وان وه‌پیان له‌یواسه وه‌ختی ك ئاده‌میزاد ئاشق خودا بووگ، دی گشت دروسکریاگ یا مه‌خلووقات و ده‌سکرده‌یل تر ئى دونیا وه خه‌یال تیه‌نه وه‌رچه‌و.

سیاسه‌تیش هه‌ر له زویه‌وه گه‌ردیگه شوون گشت کالای نر‌خداریگ ، ئه‌ویش وه‌و مه‌به‌سه ك ده‌سه‌وه‌ری بکاو له‌هه‌مان وه‌خت بখে‌یگه‌ی خزمه‌ت ئامانه‌یل خوه‌ی، ئنجا وه‌ختیگیش ك خوه‌شه‌ویسی و لایه‌نگری تیه‌یگه مه‌یدان مامله‌و سیاسه‌ته‌وه، دی ئه‌و وه‌خته ئه‌و هه‌مگه ره‌ونه‌ق و جوانیه وه جاریگ له‌ده‌س ده‌یگ ك شاعر و سۆفیگه‌ره‌یل خه‌و وه‌پیه‌وه دوین.

ئیه‌و ته‌ماشای ئه‌وه بکه‌ن، ك خوه‌شه‌ویسی ئه‌را فریشته‌و حوریه‌یل به‌هه‌یشت له‌یوا ئه‌کا ك جایه‌ل جواوه‌یل وه گورجی و کوتپه‌ر ئى جه‌هانه هیلنه جی و له کرده‌وه‌یل خودکوشی وه‌ره‌و لای ئه‌وان ری بگرنه‌وه‌رن، ته‌ماشای بکه‌ن ك چوین خوه‌شه‌ویسی ژیان دونیا له‌یوا ئه‌کا ك ئنسانیه‌ت هه‌ر روژیگ و داهینان یا ئبداعیگ باریگه به‌ره‌م وه‌و ئومیده ك بره‌سیگه خوه‌شی و خوه‌شه‌ویسی خاسیگ له‌بان ئى دونیا.

سیاسه‌ت ده‌سه‌وه‌ر گشت خوه‌شه‌ویسیه‌یل ئه‌کا ئه‌را خزمه‌ت ئامانه‌یل سیاسی، ئنجا ئه‌و خوه‌شه‌ویسیه ج خوه‌شه‌ویسی خوداوه‌ند بووگ یا خوه‌شه‌ویسی ژن یا خیزان.

هه‌ر ئه‌وه‌یش مه‌ندگه بویشیم: ك خوه‌شه‌ویسی ئه‌و وشه یا که‌لیکه‌سه ك هویچ وه‌ختی له باسکردنی تیر نیه‌ویمن و هویچ وه‌ختی وه هویچ تاریفیگیش دلان پر ئاو نیه‌وگ و هه‌میشه ئه‌گه‌ر پرسیارگیش بووگ له‌یوا زانیم ك تازه له‌لیمان کریه‌یگ .

سه عدون کاکه پی:

گول سوو

ئەدەب و فەرھەنگ و کلتور خوەمان فرە دەولەمەنترە

لەوێک بچیم گورانییگ بیگانه باریم و بکەیمنە ی کوردی

لە دیداریگی وەل گول سوو، هونەر مەند سەعدون کاکه پی، باس لە ژیاڤ و کارەیل هونەری کرد، یەیش دەق دیدارگەس:

گول سوو: دووس دیریم جوور هونەر مەندیگ لە مەیدان هونەر خودە و پیمان ئاشنا بکەید.

- ناوم سەعدون عەل کور دەوریش فەرج ناسریمە وە (سەعدون کاکه پی)، لە سالەیل هەیشتاوێ خەریک کار هونەریم و سەرەتا وەل تیم یا فرقه یگ موسیقای رۆمانی ک مەردمانیگ مەسیحی پوین دەسووی کردم، ئمجا ئەوان سەفەر کردن و منیش دی لە سالەیل نەو دەو دەس کردمە کار کوردی چوینکە سەرەتا کار عەرەبی ئەنجام دیام و یەکەم بەرھەم هونەریم سرودیگ وەناو (کوردستان هەر شیرنە لە زووێم جوور شەکر) پوی ک لە ئیزگی بەغدا توماری کردم، لە لایەن خیزانیشەو دو منال دیرم وەناو (حەبیب و نور)، لە سال ۱۹۶۸ هاتە سە دونیاو نیسەیش مامۆستام لە پەیمانگی هونەرە جوانەگان خانەقین.

گول سوو: تا نیسە خاوەن چەن بەرھەمید؟

- نزیکی ۲۷ تا ۲۸ گورانی و بریگ لە گورانییەیل مامۆستا عەل مەردان و حەسن زیرەک و مەزھەر خالقییش وە دەنگ خودە وتمە.

گول سوو: تا ج رادە یگ پەيوەسید وە مەقام؟

- من زویتر وەل گرووب مەقام عراقیا کار کردمە و جویر ئەندامیگم لە لایان، ئمجا گورانیچەر بایەسە مەقام بزانیگ، چوینکە کاریگ بنەرەتیە لە هونەر و نزیکی چوار دە تا پانزە مەقام جوور قەتار و ئەللاو و بیسی و خاوەر و سەفەر و ئەوا و... هتد، گشت ئەیانە وە جوانی کۆنترۆل کردمە ک لە لای خوەمان دەور دیرن، وەل ئەو هیشا مەقام لە لای من چشت خواستیگە و ئەگەر شارەزایی لە مەقام نەپاشتوید نیە توپەنید گام بنەید.

گول سوو: جویر هونەر مەندیگ نیسە ئاست هونەر کوردی چوین دوینید؟

- ئاست خاسیگ دیریگ و روی لە پیشکەفتن ئەکا، وەل من رەخنە یگ دیرم و ئویشم ئەدەب و فەرھەنگ و کلتور خوەمان فرە دەولەمەنترە

لەوێک بچیم گورانییگ بیگانه باریم و بکەیمنە ی کوردی، من ترسیەم ئەو کەسەیلە لەیوا کەن هونەر کوردی بشیونن.

گول سوو: بیجگە مامۆستایی چ کاریگ تر ها دەسد؟

- من کەمتر خەریک گورانی وتتم، چوینکە مامۆستای پایە بەرز مەزھەر خالقی و تەپیم ت خاوەن دەنگ جوان و رەسە نیگید کەمتر خودە دەر بێخە لە بوونەیل و منیش قسە ی پەسەن کردم و کەمتر بەشدار ی ناھەنگەیل کەم و هەر خەریک مەشقردن کار و هونەر خودەم.

گول سوو: لە کەنالهیل ئاسمانی بەرھەم دیرید و زیاتر لە کام کەنال داوت کریایدە کار هونەری ئەراد ئەنجام بیەن؟

- یەکەم دەرکەفتنم لە کوردستان تی فی بوی و گورانی (تەویە سەد تەویە) لە وەرە تومار کردم و دویای ئەو هیش لە تەلەفزیۆن زاگرووس داوت کریام و نیسەیش توام وەرەو جەماوەر و دوبارەیش وەرەو زاگرووس بچم ک داوت کریامە.

گول سوو: دەنگ چ هونەر مەندیگ کاریگەری لەباند داشتگەو ناشق دەنگ چ هونەر مەندیگید؟

من کەمتر خەریک گورانی وتتم،

چوینکە مامۆستای پایە بەرز مەزھەر

خالقی و تەپیم ت خاوەن دەنگ جوان

و رەسە نیگید کەمتر خودە دەر بێخە لە

بوونەیل و منیش قسە ی پەسەن کردم و

کەمتر بەشدار ی ناھەنگەیل کەم و هەر

خەریک مەشقردن کار و هونەر خودەم

- سەرەتا ناشق مەقامەیل مامۆستا عەل مەردان بویم و لەھەمان وخت برادر باوگم بوی، وەختیگیش گووش کردم لە دەنگ مەزھەر خالقی زیاتر ناشق گورانی کوردی بویم، بیجگە ئەو هیش حەز کەم لە دەنگ ناسر رەزازی و مامۆستا عەباس کەمەندی و لەناونی ئی چوار هونەر مەندە خودە دوینەمەو.

گول سوو: بیجگە شیوەزووان فەیلیانە وەشیوەزووانەیل تر سۆرانی یا بادینانی گورانی تومار کردیدە؟

- وە سۆرانی توومار کردمە، وەل وە بادینی نەخەیر وەل هامە تەما ئیسەو دویا وە بادینییش بەرھەم توومار بکەم.

گول سوو: بەرنامەیل رادیۆ شەفەق چوین دوینید و هویرواد چەس لەباوەتیانەو؟

- من باوەرم ئەوسە ک دەزگای شەفەق کار جیدی ئەنجام دە یگ و حورمەت لە شیوەزووان خودی و گشت شیوەزووانەیل تر گریگ و لەگشت بەرنامەیلی سەرکەفتگەو رەسەنایەتی وەپییەو دیارەو ئومیدوارم رووز وەر ووز زیاتر گام بنە یگ .

گول سوو: بەرھەم ئیسەد یا ئاین دەو سال تازەد چەس؟

- خەریک سی دی تازە یگم و لەکووتایی نزیکیەو بویە، چوینکە رپەگە ی من دویرەو من مالم ها لەخانەقین و کارەیل هونەریم بایەسە لە هەولێر ئەنجام بیەم و سیدیگەمیش نزیکیە ۱۱ گورانیە.

گول سوو: موسیقاو ناواز بەرھەمەیل لە لایەن چ کەسیگەو ئەراد دانریە یگ؟

- زوورم ناوازەیل خودە داینەم، وەل تا ناشق شەرگە نەوم نیە توپەنم کار لەبان موسیقاگە ی بکەم، وەل ئەو هیشا چەن جاریگ شعر بردمە لای ناوازانەریل، وەل ئەو کارە من تواسمە ی وەدلم نەوی و ئەوان تامیگ تورکی دهنە پی و منیش توام کوردی رەسەن بوود.

گول سوو: بیجگە جەمال ئەرکەوازی چ شاعریگ تر شعر ئەرا گورانییەیل دانریە یگ؟

- مامۆستا خەسرەو جاف، مامۆستا حەسەن دلسۆز، مامۆستای رەحمەتی عەل مەدی، ئەیانە گشتیان هاوکارییم کردنەو شعر ئەرام دانانەو منیش توام بەرھەمەیل وەدلم ئەوان بوود تا دەسخویش لەلیم بکەن.

گول سوو: تا ج رادە یگ گرنگی یا ئەھمییەت دایدەسە فۆلکلۆر؟

- هەلبەتە گشت چشتیگ لە فۆلکلۆرەو دەر چوود و فۆلکلۆریش بنەرەتەو هەر کەسیگ گرنگی وەپی نە ییە یگ جمو جویلی زەحمەتە.

گول سوو: بیجگە ئامیر عوود چ ئامیر یگ تر ژەنید؟

- لەبان ژەنین عوود و کەمان زالم، وەل ئەو هیشا ئۆرگیش زانم.

گول سوو: چە ئوشیدە ناشقەیل دەنگد؟

- هونەرگە ی من ها لەخزەمت گشت کوردیگ، ئومیدوارم ئەوانیش وەر دەوام هەوا لم بپرسن.

ژنهیل له ناو هاوکیشهیل سیاسی و کومه لایه تی و ئابووری

ګولان عه لی

مهیدانهیل کومه لایه تی و ئابووری و فرههنگی، لههه شوونیک ژن له تیان وجود داشته، نهوه بیگومان زولم و ستم دهرهق وه ژن له تی وجود داشته، وهل نهوه پشیا تائیسه پش وهویچ جووریک نه تویه نریاگه وهگوره دی پیشکته فتن و ئالشتکاری قوناغهیل سهرده میس ئی زولم و ستمه یله وه یه کجاری بنر بکریه یگ و کوونایی و پیان باریه یگ . یهیش جووگه وه نهرا هویره وکردن دوپاکه فتنگ و وکهم زانستن ژن له ژیان، نهویش وه سه بهب نهو نهقلیه تی چین بالاده سه ک زال بویه له بان کومه لگا و مهرزیگ دیاریکریاگ داناکه نه رایان.

کومه لگای کورده واری وهگشتی له وهر هووکار نهوین فهواری سیاسی و سهروه خوویی ولاته گه ی و له وهر نهوهک ریز نه تهوویی کورد له رز ملله تهیل نهویه، هه ر له وهر نهوه پش وهکهم ته ماشا کریاگه و رنګدانه وهی خراویگ داشته له بان که سایه تی ههردوگ رهگه ز ژن وپیاو، یهیش راسپیکه و نه بایه د حاشا له لی بکریه یگ ، ننجا له ایرا پرسیاریک سه ره له ده یگ ، ک نایا له وهر چه رهگه زیگ ودرانوهر رهگه زیگ زال و خوچه سپنه و له شانیه تی رهگه ز تر که مه و نهکا؟ هووکار نه تهووبوین کورد له ناو ملله تهیل یه کیگه له و هووکارمیل سه ره کیه ک همیشه خه بات نه تهوویی کورد هه ول نهرا وهره و

نوابردنی داگه، وهل له ودرانوهر نهو هه وله چه واشه گه ی دیسه چه! ننجا له ایرا نه گه ر وه ته واری ته ماشا ی ژیان نه ته وهی کورد بکه یم، دوینیم کیشه ی رهگه زی له ناو کورد کیشه یگ سیاسیه و له هه مان وخت رهگه زیگ و کومه لگایگ و تاریخیگ شیوانگه و نهو کیشه جویر خواستیگ هیمان چاره سه ر نه کریاگه و هه ره له یوا مه ندگه . ننجا نایا ئی چشته کاره سات نیه ک رهگه زیگ له روی فکری و سیاسی و ئابووری و کومه لایه تی و فرههنگیه وه شکیاگ و شیویاگ بووگ؟ ژنیگ ک خاوه ن ئابووری خو هی نهوگ نایا وجودی چ مانای ده یگ ؟ نه خش یا دهوری له ژیان مانای چه س؟ پرسیارهیل فره یگ هه س له ی باوه ته وه و میه زانیم جوین ئشاره تی وه یی بکه یم و چاره سه ری جوین بووگ؟ وهل له یوا دیاره وه ناسانی له ی وه زعه نیه ره سه یمنه نه نجام خاسیگ ، مانای نه وه سه ئیمه ی کورد له روخسارمه له گشت مه سه له یگ فامیم، وهل خودننه وه یگ راسه قینه یگ له ناوهر وکوه وه نهریم نهرا مه سه له گه و له بنه رته وه کار نه رای نه کردیمه وهویچ وختی خه م نه رای نیه خویم جویر ملله تهیل تر پیشکته فتنگ دونیا.

یهیش له یوا کردگه نهو پیشکته فتنه یل گه ورا ک له جهه ان په یا بوینه، گشت چه مکه یلی وه گرنگ یا نه همیه تی وهر نه گریم و خودمان له لی دویر بگریم و بمینیمنه جی له و دسه کته یل تاریخی نسانیه ته ک له گشت روییگه وه هاورده سه ی دس. نهو سه رکه فتنه یل گه وری ژنه یله ک له ناو ملله تهیل پیشکته فتنگ جهه ان هاورده سه ی دس، هیمان ژنه یل نیمه له لی دویرن، یهیش ره شینی یا ته شانوم نیه، نهیه ره خنه و نارزه یه تیبه له ووزع و ره فتنار کورد خودمان ک تاراده یگ وه ملله تهیل تر له روی ژیا نه وه یه کسان نیم، وهل نهوه پشیا کیشه ی سیاسی و ئابووری و رهگه زی و نسانی، گشت نه یانه پش کیشه ی ملله تیگ چه ن ملیونیه ک وهرده وام کاره سات له تی رویده یگ و تاریخه گه ی وهره و دویا بریه یگه وه هه قی خوریه یگ و زیرپا کریه یگ . هه ر چه نی که سه یلیگ هه ن ته ماشا ی کیشه ی کورد وهک نه ته وه نیه کهن و جویر کیشه ی چینایه تی باس له لی کهن، وهل کورد و فره گه وراتره له کیشه ی چینایه تی و فوربانی فره تریش نه رای دریاگه.

له هه مان وخت فره یگ له ملله تهیل دونیا ییش شایه تی نه وه دن ک کورد هیمان کیشه ی خاک و نه تهوویی و زووان و فرههنگ دیریگ ، نهو تاریخ خویناویه ک تائیسه هاورده سه ی، له وهر خاتر مهندن و نه مهندن بویه و جویر نه ته وهی جیاواز و فرههنگ جیاواز و کلتور جیاواز خه بات نه رای کردگه . گشت نه یانه پش هه قیه تی ملله تیگن ک همیشه ئاشکرا و دیاره، دویا نهوه پش کیشه یل چینایه تی و رهگه زی و نسانی گشتی وه یه که وه گریه دریانه . له ناوچه یگ وهک خودره لات ناوړاس، کیشه ی ژن کیشه یگ سه ره کیه و ملله تهیل ناوچه گه وه پیه وه ره فتنار بوینه . مه سه له ی ژن هه میسه له ناو بازنه یا دیره ی به سیایگ خل خویمگ و هه ر پیشکته فتنیک روی به یگ کاره ساتیگ له شوونی په یا بووگ، نهرا نمونه: وهل پیشکته فتن سه رده ما کوشتن ژن هیمان روی له زیابوین نهکا، هه ر له وهر نهوه پش ژن وهک نهو دروسکریاگ یا مه خلوقه ته ماشا کریه یگ ک شایسته وهویچ دسلات و نازادی و هه قیگ نیه و هو یچ له

توانای نیه، وهل نهوه پشیا وهگشتی له ژیر ریره یگ سیاسی هیمان چاره سه ریگ گشتگر نهرا مه سه له و گرفته یل ژن نه کریاگه، وهل دوینید له نوری ژنه یل له سستم پیاوسالاری و چه تر پیاوسالاری قورتار بوینه و نهو قوناغه برینه . وهل نهوه پشیا هه ق کارکردن و ریکخستن کاریلیان دیرن له ناو چوارچیوهی ریکخریاگی و تویه نن خه بات خو هیان وهره و نوا بووه ن و له هه مان وخت هه قه یل سیاسی و کومه لایه تی و پیشه ییان مقه یه تی کریاگه، ک هه ر چه نی وهل رهگه ز ودرانوهر کیشه دیریگ ، وهل وهل نهوه پشیا مقه یه تی له هه قه یل تری کریاگه وهک هه ق سیاسی و پیشه یی و قانونی و دهرخستن ره خنه و نارزه یی و هه ق هه لوژانن و جیا بوینه وه، بیجگه نهوه پش هه ق کارکردن وه نازادی دیریگ و هه قه یل فره یگ هاورده سه دس، بیگومان نه یانه پش که م نین و دهرنه نجام خه بات گوزه شته یانه.

له هه مان وخت وهل گشت نهو راسیه یله، له چه نهو نازادی و دیموکراسیه ک له ورا که فیکه وهر چه، هیمان هه قه یلیانیش سه د له سه د ناتسه دی . ننجا ژنه یل ئی کومه لگایه یلیسه هیمان هه وچه و خه بات زیاتر دیرن و کار زیاتر ها وهرده میان، ک بایسه وهرچه گشت چشتیگ وهرده وام بوون له هه ولداین نهرا وهره ونوابردن ولاته گه یان و چاره سه ر کیشه ی ژنه یل و کیشه یل نسانی، وهل نهوه پشیا بایسه هه ول خاسیگ بیه ن نهرا ده سه وهرکردن نازادی زیاتر و دسه کته فتن نازادی ژنه یل له ناست سه رده م نهروومان. دی وهو جووره نورید ژنه یل نوری له هه ولداینیان نهرا ده سه وهرکردن هه ق ژنه یل له جهه ان، بوینه نیشانه ی سه رکه فتن ژنه یل نهرا نازادی و سه رفزای و ناسووه یی یه کجاره کی، هه ر له وهر نهوه پش وهگوره ی نهو قسه و باسه یله هه وچه ی وه زعه گه له یوا له ژنه یل کورد توایگ ک هه ول و ته قلا ی فره یگ بکه نه نه رک و ئامانج خو هیان له ری خود رووشه ویرکردن و هوشیاره و بوینیان له و سه ختی و گرفته یله ک تیه یگه تویشیان.

بیگومان جویر نهوهک ئاشکراس، وهگوره ی نهو وه زعه ک ژنه یل له تی ژیه ن، بایسه وه باوهر و خودکردن زیاتریگه وه ژنه یل کورد گام زیاتر نه لگرن له گشت مه یدانیه گه وه له ودر خاتر قورتار بوین له و ستمه یله ک وخته یل فره یگ تیه یگه تویشیان، ک بایسه وه جوړنه ته وه روی وروی کیشه و گرفته یل بوونه وه، وهل وهل نهوه پشیا بایسه وه دنگ و رنګ نارام و نه قل و ئیراده ی بته ویکه وه خو هیان قورتار بکه ن له و فه یرانه یله، دی وهی شیوه تویه نن بره سه نه نهو شوونه یله ک خو هیان مه به سیانه و دنگ و سه نگ خو هیان و دسلات و نازادیه یلیان وهو جووره ده سه وهر بکه ن.

دویر له راسی نړیک له خهو... تا تویه نید بخهن!!

بهرپوه بهرنو یسانن

وه خودا نه

یانئ تو بچید و من له نی شاره بمینم وه خودا نه
بیللم که بیجگه سهر تو بووده سهرینم وه خودا نه
یانئ که نهو شوق ته ماشای خو شده وه لای مه نه ودن
نسرمد نهرشیدو گشت نه زانن که خه مینم وه خودا نه
یانئ که تو نی همکه له من دویر بمینیدو من نهوسا
تا لای خودا خوی نهره سی هق هق و شینم وه خودا نه
یانئ که یه ی موی له سهرت کهم بکه ن و نازد بشیوی
نمجا مه په یا بووم و تقاس تو نه سینم وه خودا نه
یانئ که تو یه ی وهخت زووانم بووه لال بمری، من نهوسا
یه ی قردگ دو یای مردن تو نازا بمینم وه خودا نه

* نویشن پیاویگ خه ویگ دی و هات نه را ره فیکه گه ی باسی کرد
(ک پیاویگ ره زیل و رشکنیوی) و وت: "دویه شهو له ی خهومه،
سه د هزار دینار وه قهرد له لید داوا کرده و تونیش نی پویله
دایده سه پیم، نیه ویشیده پیم یه معنای چه؟ نه ویش وت
: نیه زانید یه معنای چه؟ بیلا خودم نه راد بویشم... یه
معنای نه وه سه ک تو خه و دیده!!!"

* نویشن ژنیگ خه ریک هه ول و ته فله لادین بوی نه را مه شقداین
سه گه گه ی و وهخت فره یگ وه لیا وه خه سار دا وه بی فایده، و
تواست دوباره هه ول بیه ی، له ایرا پیاوه گه ی و ته پی: ژنه گه دی
واز بار، تو قهت سهر نیه که فید له هووکاره کردن نی سه گه، دی
نه را خودد وه لیا شه که ت که یید؟

ژنه گه ییش وت: نه را واز بارم، له هویرده و چوی وهختی شوی
کرده پید، چه نی زه حمت وه لدا کیشام، تا هووکاره کردم!!
* نویشن کابرایگ سه یاره گه ی وه توندی (سورعت) شیتانه یگ
رانستید، و له ایرا پو لیس یگ هاتو چوو نوای گرد و سانیه، ...
پیاوه گه له پو لیس گه پرسه: نه را وسانیده م؟ نه را من فره خیرا
(سهر یع) رانستید؟ پو لیس گه ییش وت: "نه وه للا تو فره سهر یع
نه وید، تو فردگی له بان زهویه گه وه باله و گردوید!!!"

* نویشن ژنیگ و ته شویه گه ی: "من هه رجاری ته ماشای جامه ک
که م، خودم جویر مانگ چوارده شه و دوینم، نایا نه یه غرووره؟
نه ویش وت: "نه وه للا غروور نیه، یه نویشنه پی کوورایی!!!"

خوه نه وارده یل خوه شه ویس

نوخته ته نیا نه را نه وه نیه ک باسی بکه یمن و یخه نیم، فره جار
نوخته گوزارش یگه له فره له وه هس و شعورده یل شاریا په له ناو
دل و دهر وین و نه قل و هووش تاکه که س و کوومه لگا و وه ل
پروپا گهنده (دعایه) به شیکه له چه کیگ فره سهخت ک دژ وه
دوشمنه یل و نه یاره یل وه کار تیره یه یید چوینکه مه سه له ی پهرش
و بلاو بوینی له ناو مه ردم وهخت فره که میگ وه بی چوود و نه و
نوخته ک نمر وو له شاریگ یا له ولاتیگ دهر چوود دو یای چه ن
سه عاتیگ له دنیا وه گشتی بلاوه و بوود، چ دهمای دم بوود
یا وه نامیره یل په یوهندی ک ته کنولو جیای نوو فره ناسانیه و
کر دیه...

نیمه له ایرا نیه تو ایچ بووه مینه دانه بان دهور نوخته له جهنگ و
مراهه ی ناوبه یین ولاته یل و هاوپه یمانه یل و دوشمنه یلیان... وه ل
له ایرا جوور وچانیگ له ژیانمان دزیمته ی و نه را نه وه گ بزگه یگ
له بان لیوه یل نیوه ی خوه شه ویس ره سم بکه یمن بیلا وه یه که و
نه ی نوخته یله بخوه نیمه نو:

* نویشن ژنیگ له فره مانبه ریگ کو میانیای ته نمین پرسه: نه گهر
کارتیگ ته نمین له بان ژیان شویه گه م بسینم، ونی رووژ تر
شویه گه م بمری، له ی حاله ته چه حاصل که م؟.

فهرمانبه ره گه ییش یه کسهر وت: یا ملد کر یه یده په ته و، یا بیس
وپه نچ سال زندان حاصل که یید!!.

وه بوونهى هه قتمين سائرووژ
دامه زريان راديو شهفهق

پيگه وه زيان بنيات ده نيين

معاً نصنع الحياة

TOGETHER TO BUILD LIFE